

Na koncu svojega intervjuja je Tito poudaril veliko in važno vlogo Francije in je zelo pozitivno sprejel francosko politiko do Gaulta in kmetov. Glade, ki prispeva k zmanjšanju nezaposelnosti, in ki je precej podobna Jugoslaviji in drugih nevezanih držav. Poleg tega igra Francija zelo važno in koristno vlogo tudi kot država z velikimi kulturnimi tradicijami, z velikimi prispevki človeštva in v važnih prispevkih dobrotvorni politiki, ki jo razvija v korist vseh odnosov med Jugoslavijo in Francijo hitreje in boljše razvijati, kajti sodelovanje med Jugoslavijo in Francijo bi lahko precej prispevalo k zmanjšanju nezaposelnosti v Evropi. B. B.

Šest razlogov za umor

FLORA FLETCHER

Fanny Bauer se je domislila, kako bo spravila Lorena s sveta. Společka je bila to zares samo ideja, a bolj ko je o njej razmišljala, bolj ji je bila všeč. Spomnila se je nanjo, ko je gledala zadnji film na televiziji. Če je treba za to koga dolžiti, so bili to Indijanci Siouxi ali Cheyeni — ali pa morda Apaci. Stari film o divjem zapadu je prikazoval, kako so Indijanci mučili svoje žrtve. Okoli glavnega so jim ovijali surovo usnje in jih izpostavljali soncu. Usnje se je sušilo in krčilo ter povzročalo žrtvam neznosne bolečine. »Kaj bi se zgodilo, če bi mokro in surovo usnje ovili komu okoli vratu?«

1. njen mož je bil upokojeni višji policijski uslužbenec in je imel mnogo sovražnikov, ki bi ga z veseljem zadavili, če bi se jim ponudila prilika;

2. bolan je in se ne more gibati;

3. stalno uporablja droge, da bi si lajšal bolečine, pa bi ga bilo lahko uspavati, če bi mu dala močnejšo dozo, a vendar ne tako močno, da bi ga zastarila;

4. izredno je bogat;

5. čeprav je bolan, vendar ne kaže, da bo kmalu umrl, ker dobro pozna, zmerno je in pije in je nehal kediti;

6. poleg tega mu Fanny zameri, da je trideset let starejši od nje.

Torej šest razlogov za umor. Če bi bilo potrebno, bi jih Fanny našla še več, toda že ti so zadostili. Po daljšem razmišljanju je sklenila, da se bo o tem posvetovala z Lorenovim nečakom Stuartom. Ta je bil pravzaprav sedmi razlog za umor starega Lorena.

— Razmišljala sem o načinu, kako bi se znebila Lorena... — je povedala nekega dne Stuartu.

— Tvoja domiselnost je potemtakem prav borna, — je odgovoril Stuart. — Jaz sem razmišljal o najmanj dvajsetih načinih.

— In zakaj ničesar ne ukreneš?

— Mislim, in delati, draga moja, sta dve različni stvari. Storitvi kaj takega je zelo nevarno.

— Dvomim, da bi bil moj način nevaren. Toda prosim te, nič me ne vprašaj, ker ti ne bom ničesar povedala.

Le nekaj ur pozneje se je v kleti namakal kos surovega usnja in čakal na primeren dan, da ga bo Fanny ovila okoli Lorenovega vratu. Prva priložnost se ji je ponudila po nekaj deževnih dneh. Bila je nedelja, vreme se je naglo zboljšalo in posijalo je toplo sonce. Kuharica in služkinja sta imeli prost dan. Loren je obeh doval na bolnišnični vozičku v knjižnico še pred odhodom služkinj.

— Veš, — je dejal, — sklenil sem, da bom malo poselel na sončni terasi. Vrnili se bom sam, ko mi bo dovolj.

— Če ti je prav, ti bom pripravila hladno pijačo in ti jo prinesla na teraso, — je predlagala Fanny.

Loren ji je pritrdil. Fanny je natočila v kozarec limonado, nekaj gina in nasula vanj precej uspevalnega praška. Da bi bilo videti vse kar najbolj nedolžno, je zaprosila služkinjo, naj odnese pijačo Lorenu, ko bo pri odhodu šla mimo terase. Malo pozneje, ko je videla, da je Loren že izpil pol kozarca, mu je rekla, da bo za kratek čas odšla na plažo.

— Meni je vseeno. Mislim, da bi mogla poklicati Stuarta, naj te spremi.

Medtem ko je Fanny čakala, da pride Stuart ponjo, ni izgubljala časa. Ko se je vrnila na teraso, je našla kozarec prazen, Loren pa je spal spanje pravicega. Počasi mu je ovila pas namočeno usnje okoli vratu, vzela kozarec, ga pazljivo očistila in dala sušiti. Medtem ko se je pripravljala, da odide na plažo, je prišel Stuart.

Ko sta ležala na vročem pesku, je Fanny iznenada rekla: »Imam občutek, da bo danes vesel dan.« Nato je naglo vstala in stekla v vodo. Dan je bil lep in popoldan je naglo minil.

Ko se je vrnila domov, se je naglo odpravila na teraso, v dnevni sobi pa je pustila Stuarta.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Arheološki vestnik. XV-XVI. Lj., SAZU 1964-65.

Gestrin, Ferdo: Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. Ljubljana, SAZU 1965.

Zupancič, Beno: Sedmina. Lj., Zupancič 1965.

Letno izkopljejo v Južni Afriki za 175 milijard lir diamantov

Vsa trgovina z diamanti je v rokah angleškega trusta De Beers Company - Surovi diamanti so podobni kremenu - Rezanje dragih kamnov je najbolj kočljivo opravilo «Culiman» največji diamant vseh časov - Po sklenjeni kupčiji se kupec in prodajalec pozdravita z besedami: «Masel und Broche»!

Trgovanje z diamanti ni skoro v ničemer podobno trgovanju z drugim blagom. Diamanti so pač zelo dragoceno blago in le izbrani trgovci jih dobi.

Vso trgovino z diamanti ima v rokah največji diamantni trust na svetu, ki ima svoj sedež v Londonu, De Beers Consolidated Mines Limited. V svojih diamantnih rudnikih v Južni Afriki pridobiva 98 odstotkov vseh diamantov na svetu. In pri tej kupčiji se nič ne baranta. Za sleherne draguljarja pomeni pravi zakon velikost čast, če, ako ga trust povabi na svoj sedež in mu ponudi diamante v nakup. Saj jih je na tisoče, ki se potegujejo za to, da bi smeli priti zraven.

Letno izkopljejo v južnoafriških diamantnih rudnikih okoli 26 milijonov karatov diamantov, vrednih okoli 100 milijonov funtov, to je nekaj nad 175 milijard lir. In draguljarja, ki ne more kupiti manj kot za 250 milijonov lir diamantov, trust vobče ne upošteva. In še takemu, ki ima velik kapital, dovolijo samo enkratne «pogled» blaga, in to tistega, ki mu ga je De Beers dodelil. Zraven je že tudi navedena kupna cena. Pogajanje ni dovoljeno. Veliko senzacijo pomeni, če kak trgovec noče plačati zahtevane cene.

Zaradi monopolnega položaja, ki ga ima diamantni trust, so tudi njegove metode nadzora samovoljne in poleg tega kar nekaj skrivnostne. Vabilo izbranim trgovcem je skoro podobno pozivu, ko pridejo dvakrat na leto diamanti iz Južne Afrike v London in jih sortirajo.

«Sporočimo vam, da bo dne 10. septembra pošiljka blaga na vpogled. Ponudbe je treba poslati našemu uradu najkasneje do 31. avgusta.»

Brez podpisa in brez odličnega spoštovanja. Trgovec mora samo vložiti prošnjo za določeno kvaliteto blaga in prijaviti do katerega zneska naj bo vrednost diamantov. Ne sme pa navajati ne njih oblike ne velikosti. Parola je: «Vzeml in pojdi!» Se prepogosto se dogaja, da trust odkloni trgovčevu ponudbo. In tega se vsakdo boji.

Določenega dne se zberejo bogati gospodje iz vseh delov sveta v St. Andrews House v Londonu. Vsem je videti na

obrazih živčnost in skrb. Skoro taki so kot dijaki, ki bodo stopili pred izpraševalno komisijo. Saj ni čudno! Gre za stotilijonske zneske!

Drugega za drugim pozivajo v posebno sobo, katere okno je obrnjeno proti severu. Strokovnjaki dobro vedo, da je za ogledovanje diamantov «severna svetloba» najprimernejša. Tam prinesejo draguljarju na posebnem podstavku diamante in ga pustijo samega, da si more mirno ogledati dragocene kamne.

De Beers Company zaupa svojim odjemalcem in dobro ve, da ne bo zmanjkalo najmanjši drobec.

Surovi diamant, kakršnega poberejo v rudniku je še najbolj podoben navadnemu kremenu. Morda z nekoliko srebrenkastega leska, a najbrž ga nihče ne bi pobral, če bi ga videl na cesti. Potrebno je precejšnje znanje in strokovna izkušnja, da se more oceniti vrednost surovega diamanta. No, draguljarji pa tudi dobro vedo, da so kamni vredni toliko kolikor trust zahteva.

Tam leži milijonski zaklad. Kamni so različne velikosti in barve. Črni, roza, rjavi, zeleni in tudi beli. Čisti modro beli so najdragocenejši. Na svetovnem trgu je njih cena okoli 600.000 lir karat (petina grama). Najcenejši pa so rjavi kamni, ki jih cenijo približno 36.000 lir karat. Naš trgovec bo blago, ki so mu ga pokazali, vzel. Saj nima izbire in tisto ogledovanje je zgolj formalnost. Kljub temu dobro ve, da je napravil dobro kupčijo. Kajti za diamanti je na trgu veliko povpraševanje.

Navaden človek bi morda menil, da bi moral postati trg prenasitčen z diamanti, zlasti če ve, da se prodaja letno okoli 5.000 kg tega blaga. Toda, od teh petih ton diamantov jih porabi štiri industrija. To pomeni, da jih zmeljejo in uporabijo za brusila, svedre, stružnice ipd. Samo 1.000 kg se porabi za nakit.

Zatem dobi surove diamante v roke brusilci diamantov. Tudi ti specialisti niso povsod. Nekdo so bili na glasu nizozemski brusilci diamantov, najbolj iz Amsterdama. Danes pa so jih izpodrinili Belgijci. Sedaj slove brusilci iz Antwerpena. Tam so v Pelikaan Streetu mojstri, ki znajo iz prejšnjega «kremena» napraviti umetno, briljant. In

sketajo se v najbolj čudoviti mavrični barvah. Ves diamant uporabijo, vsak drobec, da, celo prah. Saj je diamant najtrša kamenina, zato ga u-

porabljajo za rezanje in vrtnenje stekla, za brušenje jekla in kamena ter samih diamantov. Prav zaradi tega, ker je ta-

ko trd, je tudi močno krhek. Zato ga je treba brusiti zelo previdno. Obdelovanje enega samega diamanta traja včasih tudi ves teden. Večje diamante po navadi najprej prečežajo, razkoljejo ali prežagajo. In to je najbolj kočljivo delo pri teh kamnih. Kaj lahko se zgodi, da se pri tem ves kos razleti na drobne kosčke, ki jih ni moč več porabiti za nakit.

Eno najbolj razburljivih rezanj diamantov je bilo pred nekako 50 leti. Takrat so našli v južnoafriški državi Transvaalu največji diamant vseh časov, «Cullinan», ki je tehtal 3106 karatov. Južnoafriška zvezna vlada je ta neprecenljivi diamant darovala angleškemu kralju Edwardu VII., ki ga je takoj izročil amsterdamskemu draguljarskemu strokovnjaku Josefu Ascherju, da bi iz njega napravil nekaj večjih lepih kosov. Lahko si mislimo, kako prijetno se je ta možakar počutil ob takem naročilu. Več mesecev si ga je ogledovala cela komisija največjih strokovnjakov, ki jih je Ascher v ta namen poklical k sebi. Usodni dan je nazadnje nastopil. Cullinan je ležal na jekleni plošči, a okoli so stali strokovnjaki kot bi se pripravljali na silno nevarno operacijo. Sicer pa je to tudi zares bila nadse kočljiva zadeva. «Počutim se kot pred usmrtniščem», je takrat dejal Josef Ascher, ki je držal v eni roki dieto, v drugi pa kladivo. Nato je položil rezilo na označeno mesto in zamahnil. Cullinan se je razpočil. Ves razburjen se je Ascher

nagnil nad mizo in opazoval kose. Zatem se je počasi ozrl, ves žareč od zadovoljstva in ponosa okoli sebe, rekoč: «Posrečilo se je!» Orjaški diamant se je razpočil na devet kosov raznih velikosti. Več let zatem so te diamante obdelovali in brusili, iz katerih so nastali prvovrstni dragulji. Največji, 530-karatni kos, «Afriška zvezda», krasí britansko kraljevo žezlo in je še vedno do sedaj najlepši briljant na svetu.

Da bi se izognili kakšni nesreči, danes raje večje kose žagajo, kar je zanesljivejša in manj tvegano kot cepljenje.

Skozi čim več rok gre diamant, tem dražji postaja. O njegovi dokončni ceni pa odloča borza diamantov v Antwerpen. Tam se zberejo prodajalci in kupci, si ogledujejo blago, se pogajajo in se odločijo.

Ko je kupčija sklenjena, si kupec in prodajalec podata roke. Pri tem izrečeta prastari pozdrav: «Masel und Broche!» (Srečo in uspeh!), ki izhaja še iz časov, ko so se s to vrsto poslov ukvarjali samo nizozemski in belgijski židje.

Skrivnosti polni diamanti, koliko nesreč in žalosti so povzročili in koliko upanja in veselja so hkrati nudili s svojo bleščečo krasoto človeštvu! In še vedno privlačuje mnoge k sebi njih sijaj kot privablja luč večne. A le malokdo pomisli na to, da more tista luč tudi koga pošteno ožgati.

S. A.

Filmska igralka Ursula Andress je med najbolj znanimi filmskimi zvezdicami «sexy» na svetu. Zaslovela je zlasti po vsakem pomanjkanju sramežljivosti pri slačenju, saj pravi, da je vedno pripravljena sleči se do nagega za denar, seveda za filmske nastope. Zato je razumljivo, da ima v tej ponoreli dobi toliko uspeha. Sedaj nastopa v filmu «Deseta žrtev», ki ga snemajo v Ameriki, v vlogi ženske leta 2.000. V filmu nastopa v raznih fantastičnih kostimih in med drugimi tudi v tem ostrem in boječim kovinskem bikini. V zgor. njem delu bikinija skriva diabolno smrtonosno orodje, tudi iz leta 2.000... Le kaj vse si izmislijo!

RAZBORITA IN BOJEVITA ŠVEDSKA UMETNICA

Kljub svojim osmim križem riše in slika v novih tehnikah

Na postaji podzemne železnice v Stockholmu je vrisala v betonske stene posebne velike freske in poudarila na njih predvsem besedo «Fred»-mir

Na postaji podzemne železnice «Ostermalmstorg» v Stockholmu, ki so jo odprli pred dvema mesecema, so stene v dolžini 150 metrov okrašene s freskami, vrezane v beton. Leva freska vsebuje v začetku besede francoske himne marsejse; nekoliko dalje pa ime francoske pisateljice Simone de Beauvoir. Ne levi steni pa je naslikan Sartre, in za tiste, ki bi ga ne poznali, je dodano še ime.

Ta ogromna dekoracija je delo najbolj izvirne švedske umetnice, male skoraj 80-letne ženske, ki je še vedno zelo delavna in ki se imenuje Siri Derkert. Po petih letih njenih predhodnih študijev in po dveh letih risanja na betonske plošče so z aparatom na stisnjeni zrak izdelali zid po sledih risbe. Včasih se je tudi umetnica sama lotila tega težakga dela. Sicer pa se ni posvečala samo svojih freski. V novem delu stockholmske podzemne železnice je nadzorovala vse, kar so delali na postaji: od izbire stranskih razsvetljav.

Ko so pred desetimi leti sklenili, da podaljšajo podzemeljsko železnico v smeri vzhod-zahod, je prišlo ravnanju železnice M. van Heland na misel, da bi poveril dekoracijo postaji v mestnem središču različnim umetnikom. Razpisali so natečaj in med zmagovalce je bila tudi slikarka Derkert. Pred petimi leti so ji dejali: «Vaša postaja je pripravljena, 300 metrov stene vam je na razpolago.»

Na to steno je stara umetnica narisala vse, kar ji je najbolj pri srcu. Predvsem besedo «Fred», to je mir, ki jo je nato s pravo slastjo vrisala še v dvajsetih jezikih. Za tem je narisala besede: «Allons enfants!» iz marsejske, ki jih je vzela pravzaprav dobesedno; zraven je namreč narisala otroke, ki nabirajo rože, sketajo čez vrh in plešejo. Narisala je poleg tega tudi razne instrumente, saj ona sama igra na violino in je pred kratkim poskusila še saksofon. Rekla je, da jo to povzroča nobenih težav. Ko jo človek vidi pri delu, ji rad verjame. Vedno znova se predaja novim poskusom in upo-

rablja nove snovi: beton, mozaik, upognjeno železo, nagubano medenino itd.

Pri tem pravi: «Nove snovi so zelo primerne za ženske. One nimajo prevelikosti. Ko kakšna ženska slika ali kleše po tradicionalnem načinu, si reče: «Moški so to že delali bolje.»

Saj ni treba niti poudariti, da je Siri Derkert strastna feministka in pacifistka. Na zidovih postaje je Simone de Beauvoir narisana v družbi s Sapho, z Aspazijo in z Virginijo Woolf. Nekoliko dalje je narisana prava četa skandinavskih esenzalk, ki pojejo v zboru internacionalo.

Zanjo je to nekaka «angažirana» umetnost. Pri tem pravi: «Rezumen, kakaj se možiki ukvarjajo, z abstraktno umetnostjo; že toliko časa govorim in se sopirjam, da so najbrž že vse povedali. Zenskam so vedno zamašili usta; jaz pa imam toliko povedati!»

HOROSKOP

Veljaven od 26. septembra do 2. oktobra

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Preživljate zelo zanimivo razdobje. Če vedno boste podjetni, želeli boste videti marsikatero osebo ter imeti z njo stesane. Navadite se kaj iz značaja vaših novih prijateljev. Na delu boste dali marsikatero pobudo.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Vaše prirode ne velikujejo in organizacijske sposobnosti vam bodo omogočile, da boste ovladali svoja čustva. Od vas bodo zahtevali precejšnje žrtve. Konec tedna boste prišli v družbo prijateljev, ki bodo kazali za vas mnogo razumevanja.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) Nova srečanja, nenadne simpatije in dobri ukvarjajo z ljubljeno osebo. Vse to vam bo v prid. V odnosih s prijatelji boste morali biti zelo previdni, saj potrebujete osebe, ki vam bodo kazale razumevanje in vas bodo spoštovali.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Vaše čustvene življenje bo ta teden zelo razgibano in v odnosih ne bodo vedno harmonični. V sebi boste čutili nekoliko upornega duha. Odnosi v družabnem življenju in s sosedmi bodo izvirni. Na delu ali v poslovnem življenju boste napredovali.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Srečali boste osebo, ki ste ji nekoč ljubili. Potovali boste in se sestali s starimi prijatelji. Ta teden bo vsekakor zelo razgiban. Na delu in v poslovnih zadevah boste polni do miselne ter boste zato uresničili neki stari načrt.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) Z ljubljeno osebo boste utrili čustvene odnose in dosegli dober skladnost. Ta teden vam bo tudi dal odgovor na mnogo vprašanj. Obetajo se tudi potovanja in nova prijateljstva. Zaslужili boste tudi precej denarja.

DVOJČKA (od 21. 5. do 20. 6.) Nekateri čustvene vezi bodo postale bolj resne ter boste spregledali do končne obveznosti. Sicer pa boste uživali povsod obilo simpatije, kar vas bo spravljalo v skušnjavo. V stik boste prišli tudi z nekaterimi umetniki.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Čustveni odnosi bodo zanimivi in ta teden primeren za razjasnitve. Za sestanke s prijatelji in za vabila je najbolj primeren prvi del tedna. Pametno bi bilo, da ta teden ne sprejemate večjih gospodarskih obveznosti.

SKORPIJON (od 24. 10. do 21. 11.) Teden je zelo ugoden za vašo čustveno srečanja. Zato pazite, da ne zamudite priložnosti za neodolljivo. V družini vam bodo pomagali rešiti nekatera vprašanja čisto osebnega interesa. Imeli boste tudi priložnost uresničiti neki načrt.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) V tem razdobju boste lahko popolnoma gotovi, da vas neka oseba globoko ljubi. To vam bo prineslo tudi mnogo zadovoljenja in notranjega miru. Tu di znanci in prijatelji bodo odnosi zelo intenzivni in polni razumevanja.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Razdobje je bogato s čustvenimi sklenjenji. Z osebam, ki se vam zelo pri srcu, boste vzpostavili pristrane in intenzivne odnose. Sklenili boste lahko tudi zelo važno prijateljstvo, ki bo zelo ugodno vplivalo na vašo prihodnost.

ARČONAVTI SO SE OD PRAVLJALI. ŽENE BI JIH RADE ZADRŽALE, ZATO...

ORFEJ SE JE PRESELIL NA LADJO IN NJEGOVO PESEM JE KLIČALA NA POT.

HERAKLES JE ČUTIL, DA MORA PRIPRAVITI HIPSIPILO NA SLOVO OD JAZONA.

JAZON, ODVEZUJEM TE OBLJUBE, KI SI JO DAL OB SINOVEM ROJSTVU! BOGOVI TE KLIČEJO!

„PREVEČ ZAHTEVAŠ, HERAKLES! PREMISLI MORAM!“

„MORAŠ NA POT, JAZON! MOŽ MORA IZPOLNJEVATI SVOJE NALOGE: ČE OPUŠTI ENO, BO MORDA ZAVRGL TUDI DRUGO. POJDI, TODA VRNI SE!“

„NE! LE KAKO SI MOREŠ MISLITI, DA BI VAJU ZAPUSTIL!“

„IZBRAL SI SI JUNAKE, ZATO BODITE TAKŠNE TUDI VI! BOGOVI JIH NISO USTVARILI ZA ZAPLEČEK!“

„SO SE PRIŠLE POTOŽIT KRALJICI.“

PRIPRAVE SO BILE KONČANE. PRIŠLO JE SLOVO.

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 9 (21)

OB 20-LETNICI KMETIJSKE ZADRUGE V TRSTU

Delovanje, pomen in vloga naše osrednje združne ustanove

Potrebno je večje sodelovanje članov in strokovnjakov

Leta 1945 je bila ustanovljena Kmetijska zadruga v Trstu, ki ima svoj sedež in glavno trgovino v Ul. Foscolo 1, podružnici pa v Ul. Flavio 62 v Miljah na trgu pri avtobusni postaji. Ustanovnih članov je bilo 50, zdaj pa zadruga šteje nad 500 članov. Največ članov je iz predmestja in bližnje okolice ter iz Miljskih hribov, svoje člane pa ima zadruga tudi v mestu in raznih vaseh na Tržaškem.

Letos poteka torej 20 let od ustanovitve zadruga, ki ima veliko vlogo in važnost za naše kmetijsko gospodarstvo. Zato je prav, da ob

druga udeležuje mednarodne cvetlične razstave v Trstu ter je že prejela lepa priznanja in diplome. Prav tako se je nekaj krat udeležila Tržaškega mednarodnega velesejma, na katerem je razstavljala kmetijske stroje.

Za svoje člane zadruga prireja vsako leto poučne izlete na Goriško in jugoslovanske obmejne kraje, na velesejem v Veroni, na mednarodni vinški sejem v Ljubljani itd.

Vsako leto imajo člani zadruga občni zbor, upravni odbor pa ima redno svoje seje, na katerih razpravlja o vseh zadevah, ki se tičejo zadruga in kmetijskega gospodarstva.

Zadruga stremi za tem, da bi se koordiniralo delo in usmerili napor za napredek našega kmetijstva s posvetovanji med strokovnjaki, kmeti in zastopniki kmečkih ustanov ter zadrug, s predavanji in konferencami. Vodstvo zadruga bi v ta namen nudilo vso pomoč, ker se zaveda važnosti in nujnosti globlje proučitve problemov našega kmetijstva in sodelovanja vseh, ki jim je pri srcu obstoj ter napredek kmetijskega gospodarstva. Upati je, da bo ob 20-letnici Kmetijske zadruga prišlo do konkretnih pobud v tem smislu in da bodo naši strokovnjaki sodelovali v večji meri kot do sedaj. Prav tako bi bilo zelo koristno, da bi se za delovanje zadruga bolj zanimala kmečka mladina, ker bi to koristilo mladini in zadrugi sami.

Kljub težavam in oviram se je zadruga razvila in uveljavila, potrebni pa so stalni napor in večje sodelovanje vseh članov. Kmetijstvo na Tržaškem ima svoje posebne značilnosti in potrebe. To se odraža tudi pri delovanju zadruga. Razmere in potrebe nas silijo k iskanju zadržnih oblik sodelovanja. Glede tega pa se nam zdi, da bi prav Kmetijska zadruga v Trstu, ki je zdaj največja kmetijska združna ustanova na Tržaškem, morala biti nekakšna zadržna matica, pobudnica novih združnih ustanov.

Vrata zadruga so odprta za vsakogar, ne glede na njegovo politično pripadnost. Zadržna ni in ne sme biti privesek ene ali druge stranke, te ali one politične organizacije. Zadržna pripada njenim članom in njeni člani na občnih zborih izvolijo vodstvo ter nakažejo smernice za delovanje zadruga. Napredek zadruga je torej odvisen predvsem od sodelovanja članov. Potrebna pa je tudi podpora oblasti in ustanov, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Pristojne oblasti sicer mnogo govorijo o združni, vendar pa mnogim zadržnam ne gredo na roko in jih štejejo med pridobitne ustanove. To občuti tudi Kmetijska ustanova v Trstu, ki razen tega mora kljubovati konkurenci zasebnih podjetij.

Kmetijski zadrugi v Trstu čestitamo ob 20-letnici ustanovitve z željo, da bi se še bolj utrčila in razvijala ter prispevala k napredku našega kmetijskega gospodarstva ter uveljavitvi zadržnega sodelovanja med kmečkim življenjem na Tržaškem. A. B.

Opozorilo vinogradnikom

V našem listu smo že opozorili vinogradnike na dekret predsednika republike o preganjanju potvorb pri izdelavi in prodaji vina, mošta in kisa. Dekret, ki je začel veljati od 23. septembra, določa obvezno prijavo novega pridelka vina in starega vina, ki ga ima kdo še v kleti 30. novembra, pa četudi je že prodano. Rok za te prijave zapade nepreklicno 30. novembra.

Razen tega omenjeni dekret vsebuje tudi predpise za prodajo vina v steklenicah in posodah, ki držijo manj kot 60 litrov. Nova pravila so stroga in določajo visoke kazni.

Tajništvo Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov bo svojim članom nudilo potrebne nasvete in pojasnila ter pri tem pomagalo pri izpolnitvi prijav.

STROKOVNA IZOBRAZBA

Prav ob tem času, ko opravljamo zadnja večja dela in se pripravljamo na zimo, še bolj mislimo, kako bi svoje delo izboljšali, da bi z manjšim trudom dosegli večje uspehe. Če le malo pogledamo svoje delo in ocenimo uspehe, namreč ugotovimo, da bi lahko dosegli več, če bi imeli več znanja, če bi bili strokovno bolj podkovani. To velja za vsak poklic, tudi za kmeta, za našega kmeta pa še posebno. Za vse poklice so razne šole, tečaji, predavanja, itd., le za kmeta jih ni, kakor da kmet ne bi potreboval za svoje delo strokovnega znanja in izpopolnjevanja. Nekaj minut radijske oddaje na teden in nekaj ur predavanj v zimskih mesecih, ki se ponavljajo zdaj v eni, zdaj v drugi vasi, je malo več kot nič. Naši kmetovalci, vinogradniki, živinorejci, vrtnarji in cvetličarji potrebujejo nekaj več, da izpopolnijo svoje strokovno znanje, da sledijo napredku kmetijstva, spoznajo nove metode in sredstva.

Večkrat govorimo, pišemo in tarnamo, da ljudje zapuščajo zemljo, da se mladina ne zanima več za kmetijstvo. Pri tem pa pozabljamo, da je med glavnimi vzroki tega »beva« prav pomanjkanje strokovne izobrazbe, ki je temelj napredka. To velja posebno za mladino. Nihče ne more zahtevati od mladega človeka, naj ostane na kmetiji, naj dela po starem in naj si ne želi napredka. Marsikaj očitamo sedanji mladini, malo pa ji nudimo. Prav gotovo bi se več mladine oprijelo obdelovanja zemlje z zanosom in poletom, če bi ji pravočasno nudili možnost strokovne izobrazbe. Nekaj sicer redkih primerov v predmestju in na podeželju potrjuje to trditev. Imamo namreč nekatere mlade vrtnarje, cvetličarje in vinogradnike, ki so lahko za zgled. Z vso vneto delajo in stalno izpopolnjujejo svoje strokovno znanje, obiskujejo vzorna posestva, se posvetujejo s strokovnjaki, berejo strokovne knjige in revije. Vsak ima lepo urejen dom. Na dvorišču vidiš avto in kmetijske stroje, v omari pa knjige in revije.

Lahko bi bilo, in bi moralo biti več, vedno več takih primerov. Do tega pa se bo prišlo, če bomo kmečki mladini nudili možnost strokovne izobrazbe, če ji bomo pomagali, jo spodbujali in podprli. To je dolžnost javnih ustanov, ki morajo skrbeti za kmetijstvo, kmečkih organizacij in oblasti. Predvsem je treba pripraviti načrt, nato pa se krepko lotiti dela. Kakor smo že omenili, so redka predavanja le kapljice. Potrebni so redni tečaji za posamezne panoge: ločeni tečaji za odrasle in za mladino, teorija in praksa.

Deželna uprava, ki ima glede kmetijstva največjo pristojnost in glede strokovne izobrazbe kmečkega življa največje možnosti, lahko marsikaj napravi. Potrebno je, da kdo nastopi s predlogi in pobudami. Zdaj je še čas, da se bo v jeseni lahko začelo z delom.

a. b.

POZOR!

Odbor Konzorcija razlaščenec in oškodovancev zaradi gradnje naftovoda opozarja člane in vse prizadete lastnike zemljišč, po katerih bodo speljali naftovod, naj se nikar ne dajo pregovoriti, da bi podpisali karkršno koli preliminarno ali dokončno pogodbo o uvedbi služnosti na njihovih zemljiščih, če se ne bi morali za svojo prenapetost kdaj kesati.

Odbor zadevo proučuje s pravne in tehnične plati, da bodo zaščitene koristi članov konzorcija in se bo v kratkem sestel s prizadetimi, da se z njimi dogovori o skupnem stališču in enotnem nastopu, da se dosežejo jasni pogoji in pravična odškodnina.

tej priliki napišemo nekaj več o njenem delovanju. Kmetijska zadruga prodaja vse potrebščine za kmetijstvo (izbrana semena, posodo, orodje, stroje itd.) po zmernih cenah, nudi kmetovalcem koristne nasvete in širi idejo združnih oblik sodelovanja. Letos je zadruga z uspehom sodelovala na sejmu Alpe-Adria, kjer je zbužala pozornost zlasti z razstavljenimi kmetijskimi stroji. Kmetijska zadruga v Trstu ima ekskluzivno zastopstvo za stroje znamke «Casorzo», ki so zelo primerni za mala in srednja posestva in jih lahko izvaža v Jugoslavijo. Prav tako ima zadruga zastopstvo za Jugoslavijo za 4-taktne motorje znamke «Co. t. emme» na bencin, nafto in petrolej, od 3 do 13 KS Diesel. Ti stroji so pripravljeni za razne aplikacije v kmetijstvu in industriji.

Kmetijska zadruga tudi uvaža razno blago in potrebščine iz Jugoslavije in drugih držav. Vsako leto prireja Kmečki tabor na Opčinah, ki je postal že tradicionalen. Ob tej priliki tudi razstavlja kmetijske stroje. Letos je priredila razstavo kmetijskih strojev tudi ob priliki vinske razstave v Zgoniku. Razen tega se za

Prihodnje leto pokrajinska razstava domačih vin na Tržaškem?

Vinogradniki, pripravite se!

Prišel je čas trgatve. Letos je zaradi neugodnega vremena vse v zamudi; tako tudi trgatve. Na splošno je letina slaba in tudi vinski pridelček ne bo letos tak kot lani. Niti po kakovosti niti po količini. Slabo vreme je več ali manj prizadelo vse kraje; v nekaterih predelih na Tržaškem, še posebno pa v videmski in goriški pokrajini, je kletila toča, drugod pa so bile povodnji.

Bolj kakor drugi pridelki je prav vinski pridelček odvisen od vremena. Slabše je bilo vreme, večja mora biti skrb vinogradnika. Trte so imele letos malo sonca in grozdje slabo dozoreva. Prav zaradi tega je nujno potrebno, da se ne prenačimo s trgatvijo, da pustimo grozdje, naj popolnoma dozori. Kdor bo letos pre zgodaj trgal, se bo grenko kešal. Vsak dan sonca je zlata vreden. Upati je, da bomo imeli še nekaj lepih sončnih dni in da ni več nevarnosti toče.

Zdaj je skrajni čas, da si pripravimo posodo in uredimo klet. Slaba posoda, slabo vino! Da bomo imeli dobro vino, moramo umno kletariti. Še najboljši kletar si ne sme

domišljati, da vse ve. Izkušnje zelo pomagajo, nasveti strokovnjakov pa so dragoceni.

Letos smo imeli v vseh občinah na Tržaškem, razen v tržaški, vinske razstave, prav tako v nekaterih krajih na Goriškem. Vinogradniki in potrošniki so bili zadovoljni. Prav gotovo bodo občine priredile vinske razstave tudi prihodnje leto. Vse pa kaže, da bomo prihodnje leto imeli tudi pokrajinsko razstavo v Trstu. Predsednik deželnega sveta dr. de Rinaldini je ob razdeljevanju nagrad vinogradnikom iz nabrežinske občine pripomnil, da bo vse kakor podprl zamisel vinske razstave v pokrajinskem merilu, deželni odbor za kmetijstvo odv. Comelli pa je poudaril važnost takih razstav. Tržaška pokrajinska uprava se verjetno že ukvarja s to zadevo. V našem dnevniku, posebno pa v tej prilogi, smo že večkrat pisali, kako bi bila potrebna in koristna razstava domačih vin v pokrajinskem merilu. Zato z zadovoljstvom pričakujemo uradno vest, oziroma potrditev, da bo prišlo do uresničitve te zamisli. Lepše bi seveda bilo, če

bi bila taka razstava že letos, ker smo imeli odlični vinski pridelček. To je že res, vendar do neke mere. Predvsem je važno, da se ne zavlačuje in čaka. Če letina ne bo taka, kot si jo želimo, nas ne sme prestrašiti. Prav v takih primerih pridejo do izraza in uveljavitve znanje, izkušnost in sposobnost vinogradnika ter kletarja. Z dobrim pridelkom in ugodnim, lepim vremenom je seveda vse lažje.

Pričakovati je, da bodo za pokrajinsko vinsko razstavo v precejšnji meri prispevale svoj delež pokrajina, dežela, razne občine in ustanove, da bomo imeli lepe nagrade in priznanja za najboljša vina. Zato opozarjamo naše vinogradnike, naj se že zdaj pripravljajo, naj se bolj skrbijo, da bodo imeli dobro vino. Pri znanje, ki ga bodo dobili za svoj letošnji vinski pridelček, bo prav zaradi letošnjih neugodnih vremenskih razmer še več vredno.

Albin Bubnič

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Ustanovitev zadružnih hlevov naj bi rešila hude probleme

Trenutno deluje v videmski pokrajini samo pet zadružnih hlevov, od teh je eden v slovenski vasi, in sicer v Viskorši. Dvanajst novih zadružnih hlevov obstaja za sedaj samo pravno, v nekaterih krajih pa že gradijo obširno poslopje za hlev ali pa pripravljajo vse potrebno za gradnjo hlevov. Devet od novih zadružnih hlevov naj bi bilo v gorskih krajih, a trije v ravnini. Od nameranih 12 zadružnih hlevov, ki so kot rečeno pravno že ustanovljeni, bi bila dva v Beneški Sloveniji, in sicer v Roncu v Nadiški dolini, ki je znan po svojem naprednem sadjarstvu in sploh kmetijstvu, in pa v Mažerolah v občini Tavorjana.

Vseh zadružnih hlevov bo torej v Furlaniji, ko bodo vsi zgrajeni, 20. Trije bodo v Beneški Sloveniji.

V Beneški Sloveniji je bilo še v povojnem času okoli 40 mlekar, majhnih, a od teh pet nekoliko večjih in modernopremljenih. Seveda je naglo izseljevanje v zadnjih letih vplivalo tudi na živinorejo. Zelo hitro je padalo število goveje živine in s tem seveda tudi proizvodnja mleka. Nekateri od teh 40 mlekar so že zaprle svoja vrata in prenehale delovati, nekateri so zmanjšale svoje obrate di planine v poletnem času visoko v hribih so postale tihe, saj le redko kje še pasejo pastirji govejo živino na planinskih pašnikih. Vsaka nova statistika o goveji živini v Beneški Sloveniji kaže čedalje manjše število goveje živine. Beneška Slovenija je imela v časih svojega največjega kmetijskega razvoja nekaj nad deset tisoč glav goveje živine. Zadnje dve leti so statistike ugotovile polovico manj repov goveje živine v hlevih, a verjetno je število govedi, po tem, kar vidimo in opazujemo v naših vaseh, padlo pod 5.000 glav. To je žalostna ugotovitev in ni velikega upanja, da se bodo razmere zboljšale sprčo izseljevanja prebivalcev v tuje kraje. To velja prav tako tudi za Furlane. Tudi število goveje živine v Karniji, dolini Bele, dolin Celline in Medune in celo v gricvnatem svetu Furlanije se je prepolovilo. Nekateri indeksi kažejo, da odgovarja približno četrtnskemu zmanjšanju prebivalstva polovično zmanjšanje števila goveje živine. Ali po domače povedano, ljudi je za četrtno manj, a živine za polovico. Pustimo statistikom, naj se okoli tega prepirajo, ali je to točno. Eno drži, da imajo vsi hribovski kraji Furlanije vključno Beneška Slovenija, okoli polovico manj goveje živine.

Vrednost, vložena v zadružne hleve Furlanije, to je v hleve in v živino, znaša do sedaj v nekaj letih 800 milijonov lir. To je pri sedanjem siromaštvu v kmetijstvu precejšnja številka. Če bi pričakovali, da bo kmetijsko prebivalstvo v sedanji fazi ne več same navadne ekonomske emigracije, ampak že pravega preseljevanja narodov, samo prispevalo h graditvi zadružnih hlevov (stalle sociali), bi se motili. Ljudje so v svojih hribovskih krajih, v teh garaških natezalnicah, obupali in se predali preseljevanju in izseljevanju. Kmetijske ustanove in kmetijski strokovnjaki skušajo s temi novimi zadružnimi hlevi zadržati vsaj neko jedro kmečkega prebivalstva, da bi ostalo. Sredstva

so dobili iz raznih skladov za kmetijstvo in za pasivne kraje. Ti hlevi niso zadružni v starem smislu besede, saj zadružniki ne dajejo v bistvu mnogo sredstev v ta namen, ampak daje skupnost, država, pokrajina. Ti hlevi so potemtakem družbeni, socialni, ker hoče družba ozdraviti hudo bolezen emigracije, odseljevanja.

Pri velikem investiranju v te družbene hleve, nastaja vprašanje, ali bodo ti hlevi ekonomski, ali bodo donosni v širšem smislu, to je ali bodo vsaj toliko prinašali, da bodo ljudi zadržali doma, da bo živinoreja donosna toliko, da bodo ljudje dostojno živeli.

Odločilna pri ustanavljanju teh družbenih hlevov je med drugim njihova postavitve, njihova lokacija. Za vsak hlev se je treba vprašati, ali je uместno, da se ga zgradi prav v nekem določenem kraju, ali bi bilo bolje, da bi stal drugje. Odločilna ni namreč samo krmna baza, to je dovolj travnikov in senožeti za seno in pašnikov za pašo živine, ampak so važni tudi subjektivni činitelji, ljudje, ki se še rade ukvarjajo z živino.

Moena hleva v Mažerolah in v Viskorši bosta stala v dveh tipično hribovskih krajih okoli 600 metrov visoko, v Roncu pa le okoli nekaj sto metrov, torej bolj v gricv-

natem svetu. V Roncu kažejo ljudje že desetletja izredno zanimanje za napredno kmetijstvo, v Mažerolah in Viskorši pa je bilo kmetijstvo konservativno in po starih tirih živinoreje. Huje je pobrala emigracija ljudi v Mažerolah in Viskorši kot pa v Roncu. To so le glavni elementi, najbolj vidni v teh treh vaseh Beneške Slovenije.

Kaj pomenijo tri same, čeprav ne tako majhne vasi pri 150 naseljih Beneške Slovenije? Eno bodo gotovo po nekaj letih delovanja hlevov pokazale: ali taki družbeni hlevi v vaseh, okuženih po akutnih emigracijskih krčih, morejo zadržati usad depopulacije in pospešiti razvoj živinoreje. Vsekakor so ti družbeni hlevi prva in edina konkretna intervencija oblasti in ustanov, ki naj bi na emigracijskem ozemlju ustvarila nove možnosti vsaj za živinorejo.

Tončke Ozbičeve ni več med nami

V ponedeljek, 20. septembra, je dolga vrsta sorodnikov, prijateljev in znancev spremljala na repentaborsko pokopališče najstarejšo domačinko, učiteljico, zaslužno prosvetno delavko in zavedno Slo-

venko Tončko Danevovo vd. Ozbič.

Tončka Ozbičeva se je rodila pred šestinsedemdesetimi leti na Opčinah v patriarhalni kmečki družini, znani po svoji narodni zavednosti. Po domače so pravili pri Drnjakovih. Učiteljice je začela obiskovati sorazmerno pozno in ga je z uspehom dokončala v Gorici. Ker ni bilo na Primorskem razpoložljivega mesta, je svojo prvo učiteljsko dejavnost posvetila stajerskim otrokom. Po nekaj letih pa je dobila službo v domači vasi, kjer je poučevala dolga leta. Fašistični režim jo je ob ukinitvi slovenske šole upokojil 1. novembra 1927 iz političnih razlogov. Takrat je Tončka Ozbičeva imela za seboj že trindvajset let službe. Čeprav ji ni bila dana možnost, da bi širila slovensko besedo v šoli, je to delala doma in kjerkoli se ji je nudila prilika. Zbirala je otroke in jim čitala lepe slovenske knjige ter jih tako seznanjala z materinščino. Tudi ko so našemu narodu tekli najhujši časi, ni

nehala s svojim delovanjem in je, kjerkoli je mogla, spodbujala ljudi v zavednosti in upor in je nemalo prispevala k epopeji našega naroda.

Ideja, v katero je ona položila vse svoje sile, se je vendar uresničila. Maja 1945, ko se je pošast, ki je hotela uničiti vsako sled našega naroda, premagana zleknila, je Tončka Ozbičeva bila med prvimi, ki so začeli z intenzivnim narodnostnim delom. Sodelovala je pri obnovitvi slovenske šole in je bila članica prvega učiteljskega zbora na obnovljeni slovenski šoli na Opčinah. Slovenski šoli in slovenskim otrokom je posvetila svoje zadnje moči. Zbirala je otroke in z njimi pripravila Ribičičevo igro »V kraljestvu palčkov«. To jo je stalo nemalo truda, ker so otroci slovensčino večinoma slabo obvladali. Neutrudno se je z njimi sprehajala po vrtu in jim vcepljala pravilne oblike, istočasno pa smisel za lepoto slovenske besede. Igra, ki je na Opčinah imela svojo premiero, je doživela res lep uspeh. Uprizarjali so jo tudi po okoliških vaseh in vsega skupaj je bilo sedemnajst repriz.

Aktivno delovanje Tončke Ozbičeve se je nehalo 1. oktobra 1949, ko je bila pri sedemdesetih letih starosti drugič upokojena. Njeno zgledno življenje in njena beseda sta se naprej spodbujala, bodrila in utrjevala v narodni zavednosti vse tiste, ki so jo poznali.

Njena smrt nas je zadela povsem nepričakovano, saj smo jo videvali čilo in zdravo vse do zadnjega tedna. V tržaški bolnišnici je v nedeljo zjutraj podlegla hitri in neusmiljeni bolezni. Njene zemске ostanke so najprej prenesli v opensko farno cerkev, nato pa na repentaborsko pokopališče, kjer je pokopan njen mož.

To, kar je v svojem življenju napravila, nam bo ostalo v trajnem in hvaležnem spominu. Naj ji bo torej zemlja, ki jo je tako ljubila, lahka in njen zgled naj bo kazipot tistim rodovom, ki jim je ona posvetila toliko truda, ljubezni in upanja.

Vaščani

Kmečka zveza iz Gorice je priredila prejšnji teden navdve uspeš dvodnevni izlet z avtobusom na Stajersko. Udeležili so se ga številni kmetje iz Brd, St. Andreja in drugih krajev Goriške. Ogledali so si številna vzorna posestva in vinske kleti ter se pogovarjali s strokovnjaki. V seposod so jih toplo sprejeli ter jim rade volje postregli z izčrpnimi podatki o uspehih teh obsežnih gospodarskih organizacij. V kmetijski zadrugi Jeruzalem - Ormož je tajnik Kmečke zveze dr. Mirko Primožič podelil v imenu izletnikov zavoj steklenic ekonomskemu ravnatelju Borisu Gerloviču. Podariti vi je prisostvoval tudi enolog inž. Zorko Miklič, predstavnik agrokombinata Maribor.

IZ RABLJA

Rudnik, turizem in zima

Z zanimanjem smo sprejeli vest, da je vlada sklenila izročiti rabeljski rudnik avtonomni deželi Furlanija - Julijska krajina, ker zadnje čase opažamo, da se zanemarljivo investicije za iskanje novih ležišč rude. Tudi družba AMMI gre namreč po poti prejšnje družbe Pertusola. Ruda se koplje že iz odkritih ležišč, ki se bodo sčasoma izčrpale, če ne bodo poiskali druga. Družba, ki bi dobila rudnik in najem, bo morala investirati precej denarja in z obsežnim načrtom začeti z raziskovalnimi deli.

Z izročitvijo rudnika deželi problem ni še popolnoma rešen. Izročiti ga bo morala v najem družbi, ki bo morala jamčiti interese prebivalstva. Ze večkrat je bilo govora o potrebi izgradnje topilnice na ozemlju naše dežele, da se ruda ne bi več izvažala v druge kraje za predelavo. To bi bilo zelo koristno.

V nedeljo, 12. septembra, je prvi sneg pobelil Julijske vršace, sledilo je nekaj lepih, sončnih dni. Naslednjo nedeljo je v nižjih predelih deževalo, v višjih (do 1200 m) pa je snežilo (tudi na Predelu). Zdaj imamo spet lepo vreme.

Z lastovkami so odšli tudi letoviščarji. Le posamezne skupine je še opaziti v Trbižu, na Višarjah in v Kanalski dolini. Pripravljamo se že na zimo; v zimskih letoviščarskih krajih pa upajo, da bo lepa, snežna zima privabila lepo število izletnikov. Tomaž

Rej — najlepši šop cvetja

Kras ima svoje nebo, barvo in vonj. Nam Krašecem je to menda preblizu in smo

vanje preveč vraščeni, da bi mogli to nebo, barvo in vonj zavesno določiti in uživati; vse se je zšlo v podzavest in se tako bolj izraža v našem globokem občutju za svojo grudo. Nešteto primerov govori, kako je Kraševan navezan na kraško nebo, barvo in vonj. Ves je prepojen s posebnostmi tega svojega ozemlja ter njegovim življenjem od spomladi do jeseni, ko sokovi življenja zastanejo.

Sokovi sicer zastanejo, a življenje ne prestane. Kar je rastlina v dobi rasti prejela iz zemlje, ji skuša vrniti. Pri tem procesu nas narava prijetno preseneča, na Krasu na svoj, rekli bi kraški način, ker je tod vse skromno in vase vtoplejeno. Ni bohotnega zelenja in njegovih barvnih prelivov v oktobrskih in novembrskih dneh, ni mehkih, niti nad bogatimi listnatimi in iglastimi gozdovi. A na kar naleti naše oko, je toliko bolj dragoceno. Tako dragoceno kot nam v jesenskih dneh nudi skrajno skromni rej. Ali ima v tem svojem presnavljanju — v svojih barvah kakšnega sorodnika? Saj je večkrat podoben gomili pod najlepšim šopom cvetja. Te krvavo rdeče pege so kot strnjena kri neznane žrtve, a v svojih barvnih prelivih kot mogočna zborna pesem miru in bratstva.

To je pesem kraškega reja, ki je vsem in vsemu v napotje, a prav tako razkošen in vabljuv, da ga v tem ne prekaša nobena druga rastlina iz naših kraških in menda niti drugih tal. Zdi se nam, da bo v besedah »Rej more biti nekaj dni v letu največji užitek umetniškega očesa« mnoga resnice.

Tončka Ozbičeva med skupino openskih otrok prvo leto po obnovitvi slovenske šole.

NEKAJ IZ ŠTIVANA...

Nekoč ob močnem obzidju «ključa Italije» — Ogleja je naš kraj danes po več kot 1500 letih ob mejniku tržaške pokrajine, še vedno kot veznik evropskih dežel z raznih nebesnih strani. V tej naši mali delavski vasi ni živahnega vaškega življenja, pač pa je toliko živahnosti cestni promet na obeh cestah, glavni in avto cesti. Ta preliv je nepretrgan in Štivanci moramo stalno napenjati vid in sluh, da se izognemo nesrečam.

Kot kraj s svojo prirodno in zgodovinsko zanimivostjo

Ce so oktobra dnevi jasni, se zima ne zakasni.

ima vedno obiskovalce, ki jih to zanima. Mnogi tujci, ki jim je zgodovina tega kraja vsaj v glavnem znana, se čudijo, da se turisti na to na primeren način ne opozorijo. Imajo prav. A to spada v pristojnost organov, ki se ukvarjajo s turizmom in njegovo pospešitvijo. Če so ob glavnih cestah reklame raznih podjetij — ali bi se ne dalo na primeren način opozoriti tujce na zanimivosti Štivana? Seveda bi se moralo temu posvetiti nekaj več pozornosti, kot pa je to bilo doslej. Vse je preveč v pozabi, zanemarjeno in potisnjeno v pozabo, ker ni neposrednih pogojev za komercialno postavko.

Štivanske družine so razen enega kmeta, trgovine in gostilne, delavske. Nekaj delavcev dela v papirnici (doma), drugi v Tržiču in Trstu. Pravijo, da cene stojijo, a vsi to žijo, da morajo vedno več odšteti trgovini. V nekaj zadnjih let je Štivan narasel za ne-

kaj novih domov kot žuljev skrbnih rok naših delavcev. Potrebno se nam zdi opozoriti na veliko hibo, ki se je vgnezdila v nekatere naše (slovenske) družine. Če bi imele le malo narodne zavesti, bi ne vpisale svojih otrok v drugorodno (italijansko) šolo. Ali res mislijo, da bodo s tem svojim otrokom odprli pot v boljšo bodočnost? Zelo se motijo. Naj jim povemo leto pravilo, ki bo vedno bolj veljalo: Čim več jezikov znaš, tem več veljaš. To pa nudi samo slovenska šola.

«Primorski» — ki ga tudi Štivanci radi čitamo — je nedavno pisal, da naj bi se tod nekje, recimo v Devinu, priredila veselica. To bi bilo zelo potrebno in v narodnoobrambenem pogledu vsekakor priporočljivo, seveda le v poletni sezoni.

Slivno

Ker nam je toča precej prizanesla, bi v naših vinogradih še ne bilo tako slabo, če bi grozdje normalno zorevalo. Naša lega je za to izredno pri-

merna. A brez črička (ščurka murna) ne gre; večerne in nočne ure, mora spremljati njegova enostavna, a blagodejna melodija. Doslej smo jo le redko slišali. Kdaj bomo letos «bandimali»? Če bo vreme ugodno, bo to najmanj nekaj tednov kasneje kot druga leta.

Nekoč je v tem času okrasila naše njive ajda in na njenem dišečem cvetju sta se pasla oko in nos. Se je nekaj njenega vonja po medu, a kmalu bodo čebele zaman iskale cvetočo ajdo in njeno sladko strd. Repo pa nadomeščajo krmne rastline kot bolj donosna piča. Sicer pa imamo letos razen obilnega sena tudi otavo in ne bomo s krmno v zadregi. Toliko bolje za kravmlekarice, ki so v našem gospodarstvu važno poglavje. Sploh skušamo, kolikor le moremo, prilagoditi kmetovanje novim razmeram. Za to se zavzema tudi mladina, ki svojo grudo vedno bolj ceni.

VINOGRADNIKI!

Vso posodo za trgatve in kletarstvo dobite po zmernih cenah pri Kmetijski zadrugi v Trstu (poslovalnica v Ul. Flavija 62).

Izvolili so vodstvo konzorcija razlaščencev

Upravni odbor Konzorcija za zaščito razlaščencev je imel zelo važno sejo v torek, 7. septembra. Člani odbora so odobrili delo pooblaščenih odborikov in nakazali smernice za nadaljnje delo. Nato so izvolili predsedstvo. Za predsednika je bil izvoljen dr. Franc

Skerlj, za podpredsednika Marij Grbec, za tajnika Lucijan Volk, za blagajnika Edi Fra-

Nevihite v oktobru povedo, da zima mokra bo.

novič, za člana pa Rafael Grbič, Evgen Kalc, Dušan Lovriha, Alojz Krizmančič in Josip Sancin.

Podrobnosti iz odloka o zatiranju sleparij z vinom

Veljati je pričel odlok o zatiranju sleparij pri izdelavi moštov in vin. Da bi pristojne oblasti imele vzpogled v vinske kleti ter posode za hranjenje vina, so v členu 40 tega odloka, ki začne veljati od 23. septembra, zapisale:

Pritrjene posode v vinskih kletih, vinarnah in žganjarnah je treba prijaviti s pripisanim pismom na nadzorni urad pri kmetijskem nadzorništvu ter navesti njegovo kapaciteto in lego.

Prijaviti morajo tudi prostore, v katerih so razmeščene premične posode, večje od 10 hl. Tudi spremembo v položaju takšne posode je treba prijaviti omenjenemu uradu. Ta predpis velja za tiste kleti in vinarne, v katerih imajo takšnih posod za nad 100 hl.

DA NE POZABIMO!

18. oktobra zapade rok za plačilo obroka davkov.

S PROSEKA

Proslava 60-letnice Gospodarskega društva

V nedeljo, 12. septembra je bila na Proseku proslava 60-letnice Gospodarskega društva. V soboto zvečer je društvo priredilo večerjo za vse člane in ob tej priliki so izročili zlate kolajne in diplome trem zaslužnim članom, ki so dolgo let sodelovali v odborih društva. Priznanje za svoje delo so dobili Alojz Ukmar, Ivan Ban in Alojz Lukša.

Svečana proslava lepe obletnice je bila v nedeljo dopoldne v dvorani društvene gostilne. Razen članov društva so se udeležili predstavniki sorodnih društev s Kontovele, iz Gabrovca in z Opčin,

tajnika Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov, predsednik Slovenskega gospodarskega združenja, zastopniki vseh društev, ki delujejo na Proseku itd. Na proslavi sta sodelovala pevski zbor Prosek-Kontovel in proseška godba. O delovanju in perspektivah društva je govoril predsednik Srečko Orel, društvu pa so čestitali Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Kmečka zveza, Slovensko gospodarsko združenje, Zveza malih posestnikov in razna društva.

Tako družabni večer članov, kot proslava v nedeljo dopoldne so potekle v prijetnem domačem vzdušju.

Predsednik društva Srečko Orel bere poročilo

Del omizja med proslavo v društveni dvorani

Nekaj narodnih je lepo zapel pevski zbor Prosek-Kontovel

Na dvorišču je igrala proseška godba

Tudi letos je lepo število vinogradnikov s Tržaškega, iz Goriške in Beneške Slovenije obiskalo Mednarodni vinski sejem v Ljubljani. Na sliki velik sod, v katerem je bila miza za 6 pivec

Kmečki koledarček za oktober

Oktober, zlasti letošnji, je zelo važen za vinogradnika. Zaradi deževja in slabega vremena bo letos pozna trgatve. Nikakor se ne smemo prena-gliiti s trgatvijo, nato pa moramo skrbeti, da bomo imeli dober mošt in zdravo vino.

V vinogradniku: Pustimo, da grozdje dozori. Trgajmo v lepem vremenu. Po trgatvi, če je lepo vreme, začnemo z globokim kopanjem. Kar bomo opravili v jeseni, nas ne bo preganjalo spomladi. Trt ne smemo še obrezovati, dokler so na njih zeleni listi.

Na vrtu: Sejemo zimsko špinačo, motovilec, solato rezivko in «Kraljico maja». Sadimo česen in čebulček. Doraslo solato endivijo povežemo z rafijo. Poberemo gomolje zelene in pripravimo gnoj za zimsko kopanje.

V kleti: Preden začnemo s trgatvijo, pogledjmo še enkrat, če je v kleti vse snažno in v redu. Po trgatvi nadziramo kipeenje mošta, zlasti črnega grozdja, dokler je še na tropinah. Beli mošt naglo odtočimo, ko se ugreje, da bo dokipel v sodu. (Nekateri naši

vinogradniki predolgo zadržujejo beli mošt na tropinah.) Črni mošt pustimo, da kipi na tropinah. Toplota v kipelni kleti naj bo 20 stop. C, zrak čist, brez prepaha.

Na njivi: Sejemo ozimno žito. Pred oranjem potrosimo hlevski gnoj in umetna gnojila. Požanjemo ajdo in pobere-mo krmno peso ter korenje.

V sadovnjaku: Če namera-vamo nasaditi sadna drevesca, je dobro, da že v tem mesecu pripravimo jame, novembra posadimo drevesa. Kdor sadi v jeseni pridobi eno leto.

Pridelujmo več lucerne... Sadne vrste drevja

Večkrat smo poudarili, da je kvaliteta krme odvisna od količine detelj, ki jih krma vsebuje. Omenili smo istočasno, da se z gnojenjem z umetnimi gnojili — posebno pa s superfosfatom ali Tomasovo žilindro — občutno poveča odstotek detelj na travnikih. Kraljica vseh krmilnih rastlin pa je lucerna, ali večna detelja (*Medicago sativa* — Erba spagna). Lucerno moramo gojiti zaradi več vzrokov. Predvsem je lucerna, kot smo omenili, najboljša krmilna rastlina. Vredno pa je tudi poudariti, da lucerna pozelo globoko korenine in je zelo odporna proti suši.

Najbolje, je če primerjamo hranilno in kalorično vrednost lucerne z drugimi krmili. Predvsem moramo vedeti, kaj je **škrobna vrednost** krme. 1 kg škroba povzroča 2356 kalorij. Vsako krmilo lahko primerjamo s količino kalorij, ki jih da 1 kg škroba. Poleg tega je izredne važnosti količina prebavljivih beljakovin v krmi. Kellner (učencjak, ki je sestavil »Tabelo sestava in hranilne vrednosti krmil«) je npr. dognal, da potrebuje 500 kg težka krava kot vzdržno hrano 300 gr prebavljivih beljakovin in 2500 škrobne vrednosti. Za tvorbo 1 litra mleka računamo približno 50 gr beljakovin 200-250 gr škrobne vrednosti. Krava, ki daje 10 litrov mleka, bi torej morala dobiti poleg vzdržne krme še 450 gr beljakovin in 2000 gr škrobne vrednosti. Skupaj potrebuje krava, ki daje 10 litrov mleka in tehta 5 q, 750 gr beljakovin in 4500 gr škrobne vrednosti na dan.

1 kg sena mlade lucerne vsebuje 168 gr prebavljivih beljakovin in 426 gr škrobne vrednosti. Ti podatki o lucerni pa nam ne bi dosti pomagali, če ne bi primerjali seno lucerno z ostalimi najbolj pri nas upoštevanimi krmili. Dobro travniško seno vsebuje 55 gr prebavljivih beljakovin in ima 324 škrobne vrednosti. Slabo travniško seno (seno zanemarjenih in negojenih travnikov (ima 25 gr prebavljivih beljakovin in 222 gr škrobne vrednosti. Slama ožimne pšenice ima npr. 5 gr prebavljivih beljakovin in 236 škrobne vrednosti. Krompir 7 prebavljivih beljakovin in 161 škrobne vrednosti. Oves ima npr. 87 gr prebavljivih beljakovin in 632 gr škrobne vrednosti itd. Ze nekaj teh primerov nas lahko prepriča, kakšna razlika je med senom lucerne in drugimi krmili. Moramo omeniti še to, da se dobro posušeno seno mlade lucerne danes melje v moko, ki ima več hranilnih vrednosti kot najboljši pšenični otrobi.

V Istri, zlasti pa v obmorskem pasu skoraj redno primanjkuje padavin. Zaradi tega v teh krajih gojijo kulturo, ki dobro prenaša sušo. Korenine lucerne segajo do 1 metra in še bolj globoko. Če nastopi suša, črpa ta rastlina zemeljsko vlago iz spodnjih plasti zemlje. Zato kljub suši doraste in da primeren pridelek. To dejstvo nam nakazuje dolžnost, da lucerni polagamo več važnosti.

Stare in nedonosne travnike moramo čimprej preorati, da se zemlja do spomladi dobro zrahlja in si preskrbi v zimskem času dovolj vlage. Preorati moramo tudi stare izčrpane njive, na katerih raste lucerna morda že 10 in več let. Te površine bomo spomladi posadili s krompirjem, paradižnikom, koruso ali drugimi okopavinami. Tam, kjer gojijo žitarice, nekateri kmetje sejejo lucerno med zimne posevke. V tem primeru moramo njive, kjer smo posejali

lucerno, tako po žetvi žit dobro pobranati.

Tako si bomo vzgojili dobro deteljišča lucerne, kjer bomo imeli lahko 3 do 4 odkošnje odlične krme.

Lucerna je večletna rastlina, ki uspeva na njivi 6 do 8 let. Dobro uspeva na težjih ilovnatih tleh le, če ni preveč vlažne. Pred setvijo moramo zemljišče globoko preorati in pognojiti z umetnimi gnojili. Na 1000 kv. m uporabimo 40 do 50 kg superfosfata. Omenili smo, da naši zemlji ne primanjkuje kalija. Lucerni, pa vendar gnojimo s kalijevo soljo. Zadostuje 10 do 15 kg na 1000 kv. metrov. Napačno je bilo mišljenje, da lucerna, zato ker črpa dušik iz zraka preko korenin, ne potrebuje dušika. Ob setvi moramo potrositi po lucernišču 15 do 20 kg nitramonkala (nitratno amonico) na 1000 kv. metrov.

Posebno skrb moramo posvetiti čistosti semena, ker je znano, da lucerno napada znana parazitska rastlina »deteljna predenica« (*Cuscuta*). Za

1000 kv. m površine potrebujemo približno 4 kg semena. Dr. Fran Juričević

Oskrba plugov

1. pred uporabo pregled vse vezi, če so čvrste;

2. privij po potrebi matice vijakov;

3. premaži s tovarno mastjo vse vrtljive dele pluga: ležaje kolustatega črtala, ležaj brazdnega kolesa, ležaj nosilca brazdnega kolesa, pri diskovnem plugu tudi ležaje diskov;

4. ob vsaki priložnosti ali montaži premaži navoje vijakov;

5. takoj po uporabi temeljito očisti plug, premaži vse torne ploške, kakor plužne deske, kolustasta črtala, predplužnik, brazdno kolo, pri diskovnem plugu tudi diske in čistilce diskov. Za ta namen je primerno tudi že izrabljeno motorno olje, toda le če plug postavimo pod streho. Če bo plug dalj časa stal, pa je treba vse navedene torne dele na debelo premazati s tovarno mastjo.

(Kmetijski priročnik 1965)

BRESKVE

Sunrise (izg. sanrajz) je prikupna, svetlo rdeča breskev s srednje debelimi plodovi dobre kakovosti. Zori hkrati s kardinalom. Je čvrstejša mesa rumene barve, ki se v zrelosti skoro loči od koščice. V nekaterih prede-

Kmetovalci, vinogradniki, vrtnarji, cvetličarji, živinorejci!

Kar potrebujete, naročajte in kupujte pri Kmetijski zadruzi v Trstu (Ul. Foscolo 1).

lih se koščica lomi, kar ji zmanjšuje vrednost. Odporna je proti bakterijski pegavosti.

Kardinal je srednje debeline, z rumenim mesom. Zori v času od 24. do 30. junija. Koža je žive, prikupne barve. Meso se slabo loči od koščice. Po izkušnjah drugod in podatkih iz tuje literature je to izredno rodovitna sorta, ki jo je treba redčiti, da si na

Goriškem za zdaj še ne kaže te lastnosti.

Jerseyland (izg. džersilend) zori v istem tednu kot kardinal. Plod je debel, prikupen, meso se loči od koščice. Kožica je živo rumena in skoro po vsej površini prekrita z rdečico. Sorta je zelo rodovitna, primerna za transport in odporna proti mrazu.

Dixigem (izg. diksidžem) zori takoj za jerseylandom. Plodovi so srednje debeli do debeli, svetlo rumene osnovne barve, na sončni strani svetlo rdeči. Meso je rumeno in se v polni zrelosti loči od koščice. Odlično rodi.

Red haven (izg. red hevni) zori 5 dni za jerseylandom, prvih deset dni julija. Je odlična sorta, ki jo v ZDA cenijo kot najboljšo trgovsko sorto. Plod je debel, čvrst, privlačnega videza. Meso je rumeno in se loči od koščice. Sorta je zelo rodovitna in proti mrazu odporna. Odlična je za predelavo, zamrzovanje in svežo potrošnjo.

OREHI

Franquette (izg. franket) je po vsem svetu najbolj znana in razširjena kvaliteta sorta orehov. Cvete srednje pozno do pozno. Zahteva toplo lego, dobro zemljo in skrbno oskrbo. Slabo prenaša sušo. Plodovi so debeli, nekoliko podolgovate oblike, pri osnovi okroglasti, proti vrhu koničasti. Luščina je svetle barve, poltrda in srednje debela; je droje polno, odličnega okusa. Povprečno odpade 49-50 odst. na jedro.

Sorrento je znana italijanska sorta. Zahteva zelo toplo

Najboljše kmetijske stroje vam nudi po ugodnih cenah Kmetijska zadruga v Trstu (Ul. Foscolo 1).

in zavetno lego, redno obdelavo in gnojenje. Cvete srednje zgodaj. Plod je podolgovat, valjaste oblike, na koncih koničast, gladek in svetel. Jedro z lahkoto izluščimo. Vsebuje 45-50 odst. jedra.

Deželo bodo povečali za 260.000 hektarov

Znano je, da so na Nizozemskem v preteklih desetletjih osušili na tisoče hektarov morja in na pridobljeni zemlji zasadi tudi žita, ki so celo boljše kot najboljše italijanske. Še več! Nekdanja tla, ki so bila še pred petnajstimi leti pod morjem, dajejo tako travo, zaradi katere dajejo kravo dvakrat več mleka od krav v drugih državah Evrope. Vsi ti uspehi so znova opogumili nizozemske strokovnjake za nov, veliki načrt. Iz površin, ki jih pokriva slana voda, bodo nastale nove površine kornega Računajo, da bodo v štirih ali petih letih na tak način pridobili novih 260.000 hektarov zemeljskih površin. Tako bodo »ustvarili« še eno nizozemsko provinco, katere glavno mesto se bo imenovalo Lelystad.

VIRUSNE BOLEZNI TRTE

Virusi so žive kužne sr.ovi, ki se širijo v mnogih primerih s pomočjo posrednikov, tako imenovanih »vektorjev«, predvsem raznih žuželk in njihovih ličink, ki prenašajo kužilo od obolelih rastlin na zdrave, in to nadzemno, v nekaterih primerih pa tudi podzemno od korenin obolelih na zdrave rastline. Prav v primerih mnogih virusnih boleznih vinske trte je ugotovljeno, da jih širijo preko korenin v zemlji živeče ogorčice ali nematode, drobnim glisticam podobne živalice, ki živijo na koreninah vinske trte, kjer se hranijo z rastlinskimi sokom trte, bolezen pa širijo tako, da sesajo z virusom okužen rastlinski sok obolelih trt, nato pa bolezen prenašajo na sosednje, še zdrave trte.

V vseh primerih novih okužb in pojavov boleznih v vinogradih vidimo, da se bolezen sprva pojavlja le na redkih posameznih trsah, kmalu pa se širi od teh »žarišč« na najbližje sosednje trse. Tako sčasoma nastanejo v okuženih vinogradih večja žarišča, cele skupine obolelih trsov, od koder se nato bolezen razširi po vsem vinogradu. Posledica tega je splošno slabljenje, pa tudi odmiranje trt in ponekod uničenje vinograda.

Pri nas smo največ izrazitih pojavov virusnih boleznih vinske trte ugotovili na Primorskem, saj pojav narašča proti toplejšim obmorskim vinorodnim okolišjem, medtem ko ga manj srečujemo v bolj severnih in hladnih krajih. Ker je spoznavanje virusnih boleznih vinske trte za vinogradnike in trsnikarje zelo važno, moramo poznati podrobneje vsaj najvažnejše in najznačilnejše znake ali simptome boleznih, po katerih lahko sklepamo, da gre za infektivno degeneracijo vinske trte.

Tako je za bolezen zelo značilno skrajšanje medlenkov — (internodijev) — pogankov in rozg ter največkrat njihova cikcak razporeditev. Pogostokrat so medlenki tako kratki, da se brsti povsem približajo drug drugemu. V takih primerih lahko govorimo o dvojnih brstih. Taki poganki so kratki in slabi, trs postane grmičast, slabi in v mnogih primerih odmrne. Listi takih trsov so izmaliceni, nepravilnih, večkrat celo pahlja-

častih oblik. Najdemo tudi dvojne liste, zrasle ter izmalicene. Grozdi obolelih trsov so slabo razviti in se radi odpajo. Skratka, rodnost in pridelki grozdja so vse slabši in slabši. Tudi korenine močno obolelih trsov so slabo razvite, debelejšje in krajše kot pri zdravih trsah. Poleg teh znakov najdemo na obolelih trsah tudi tako imenovane »rogovilaste poganjke«, pri katerih se razvijeta dva poganjka iz istega kolenca; včasih sta poganjka zrasla med seboj, tako da nastanejo nepravilne, sploščene rozge.

V drugo skupino bolezenskih znakov na obolelih trsah prištevamo tudi nekatere značilne spremembe barve listov. Pojavljajo se na primer rumene pege, razporejene kot mozaike; v tem primeru govorimo o »rumenem mozaiku«. Včasih porumenijo listne žile, večkrat pa se žoltica razširi po vsej listni površini. Porumenijo tudi mladice, poganki in grozdi. O »zvezdastem mozaiku« govorimo, če se na listih pojavijo blede zelene prosojne pege. Taki listi so povečini nepravilnih oblik ter čisto ob listnih žilah nabrani, obrobni izrezi pa so globoki. Včasih se pojavljajo tudi znaki tako imenovane »rumene progavosti listnih žil«, ko se ob listnih žilah pojavijo rumene proge. Včasih tudi opažamo pojave tako imenovane »zvižanje listov«. Ta pojav opažamo sredi poletja. Pri rdečih in črnih vinskih sortah zvito listje predčasno pordeči, pojavijo pa se tudi rjave suhe pege, podobne listnemu ožigu ali paležu.

Največkrat se na enem in istem trsu pojavljajo hkrati različni znaki boleznih. Tako na primer srečujemo pojave kratkih internodijev tudi drugi, navedeni znaki kloroz, mozaika, izmalicena listov in drugi.

Bolezen vinske trte je precej huda predvsem zato, ker je neposredno ne moremo zdraviti. Za omejevanje širjenja boleznih pridejo v poštev predvsem razni posredni ukrepi: med te sodi najprej sajenje zdravih cepljenk v neokuženo zemljo. Pri tem ni važno če so v zemlji nematode, glavno je, da teren ni bil zasajen vsaj 10 let z okuženimi trtami. Sicer so dosežili v poskusih dokaj lepe uspehe, ko so razkuževali zemljo ozi-

roma uničevali nematode pred obnovo vinogradov. Vendar pa so razkužila, ki pridejo v poštev, npr. dikloropropar-dikloropropilen, ogljikov žvepec, metilni bromid in druga precej draga pa tudi nekoliko nezaupljiva, saj nematode živijo tudi do 3 in več metrov globoko v zemlji in jim razkužila ne pridejo do živega.

Zdaj lahko priporočamo samo ukrepe, ki naj bi vsaj o-milili, če že ne preprečili širjenja virusnih boleznih na naših vinorodnih področjih.

Med najvažnejše take ukrepe sodi gojenje brezvirusnih, zdravih cepljenk in drugega sadilnega materiala: podlag in cepičev. To bi v prihodnje morala biti glavna naloga selekcionistov, trsnikarjev in fitopatologov. V ta namen bi morali selekcionisti, predvsem pri klonskih selekcijah, zelo paziti pri ocerah zdravstvenega stanja matičnjakov in matičnih nasadov ter ob vsakem sumljivem primeru virusnih boleznih rastline izločiti in uničiti. Ker so simptome boleznih najbolj vidni spomladi in v začetku poletja, moramo izločati med rastjo vsaj dvakrat na leto, in sicer: od začetka cvetenja do polovice julija, ko so simptome boleznih najbolj vidni ter v drugi polovici avgusta in v septembru oziroma pred trgatvijo, ko selekcioniramo na rodnost in sortne lastnosti.

Poleg te odbire je potrebno še laboratorijsko testiranje navidezno zdravih matičnih rastlin in podlag, da bi se te izključili v primeru okužb od razmnoževanja in gojenja sadik. Nadaljnji ukrep proti virusnim boleznim vinske trte je mehanično uničevanje vseh trsov, ki kažejo znake infektivne degeneracije. Če za vinograd pripravljene zemlje ne razkužimo, do 10 let ne smemo saditi trte na površinah, na katerih je predhodno že bil okužen vinograd.

Dr. VILKO MASTEN

Pridelek vina in grozdja v Jugoslaviji

Zanimive so številke o pridelku grozdja in vina v Jugoslaviji: Leta 1939 so pridelali 88.000 vagonov grozdja, leta 1949 85.400 vagonov, leta 1959 96.400 vagonov, leta 1961 95 tisoč 200 vagonov, leta 1963 122.000 vagonov in leta 1964

125.000 vagonov grozdja. Kakšen pa je bil pridelek vina? Leta 1939 so pridelali 4270 tisoč hl vina, leta 1949 4140 tisoč hl, leta 1959 4600 tisoč hl, leta 1961 4260 tisoč hl, leta 1963 5900 tisoč hl in leta 1964 5890 tisoč hl vina.

Deželni svet je v minulnem tednu imel precej opravka z razpravo o zakonskem osnutku deželnega odbora, ki se tiče deželnih prispevkov za gradnjo šol in otroških vrtov. Razprava, čisto precej ostra, se je sukala v glavnem okrog vprašanja, ali naj se iz javnih sredstev dajejo podpore samo državnim ali tudi zasebnim šolam, ki so v glavnem v rokah duhovnikov in nun. Predstavniki laičnih strank so bili seveda proti temu, predstavniki konfesionalnih strank, zlasti KD pa so to zagovarjali. Po zaslugi komunističnih svetovalcev Jarca in Šiškočiča je prišlo v razpravo tudi vprašanje slovenskih šol. Svetovalec Jarc je predlagal popravek v zakonskem osnutku, po katerem naj bi dežela dajala prispevek tudi za gradnjo šol z jezikom, ki je različen od italijanskega in da je treba za Slovence ustanoviti tehnične šole. To zahtevalo je še bolj razvite svetovalec Šiškočič. Na dve intervenciji je predsednik Berzanti dejal, da ne bo v tem pogledu nobene diskriminacije in da se bodo prispevki nanašali prav tako na slovenske kot na italijanske šole. Po tem pojasnilu je svetovalec Šiškočič umaknil zadevni predlog, ki v petek pa je deželni svet zakon o prispevkih za šole in otroške vrtice končno odobril po sprejetju kompromisnega spreminjalnega predloga, za katerega so glasovali vsi svetovalci razen svetovalec KPI. Sledila je diskusija o pravni ureditvi obrtniškega. Med vprašanji in interpellacijami, ki so bile na vrsti na seji v sredo, pa so razpravljali o pristanški ustanovi, o ribolovu, o ukinitvi železniških prog v Furlaniji ter o krizi v ustanovi za vrtce OA NIRC.

V petek se je na izredni in tajni seji sestal tržaški pokrajinski svet, ki je razpravljal samo o eni točki dnevnega reda: o vprašanju premešitve pokrajinskega tajnika dr. Morasija iz Rima na pokrajinski svet. Pokrajinski svet se je soglasno izrekel proti tej premešitvi in izrekel svoj protest, ker se v tej zvezi ni upoštevalo volje pokrajinskega sveta s čemer sta bila želja njegove avtonomije in njegov prestiž. Pokrajinski svet je zato zahteval preklic te premešitve.

V minulnem tednu sta se za reševanje navadnih upravnih poslov sestala tudi pokrajinski upravni odbor in pa tržaški občinski odbor.

Tudi strankarska dejavnost je bila precej razgibana. V zvezi s petkovim sestankom sveta Lega Nazionale, ki je razpravljala o sankcijah proti županu in drugim članom zaradi njih stališča do vstopne obdobja odbora z presodno svetovalec PSI Dušana Hreščaka v odbor, je izvršni odbor KD ponovno obsojil stališče Lega in ga označil za nacionalistično in fašistično ter poudaril, da je Lega Nazionale s svojim stališčem kršila svoj lastni statut. Komunisti so na skupščini svojih pokrajinskih svetovalcev zahtevali izredno sklicanje pokrajinskega sveta zaradi vrste nujnih vprašanj, deželni odbor PSDI pa je na sestanku v Vidmu razpravljali o odnosih z drugimi strankami pri čemer je deželni tajnik Cesare dejal, da bodo določili svoje odnose do PSI na podlagi rezultatov kongresov obeh strank.

Na sestanku predstavnikov trgovskih zbornic v Zagrebu so, kot je sporočil predsednik tržaške trgovske zbornice dr. Čaidassi, ustanovili poseben mešani tehnični odbor za obmejno gospodarsko sodelovanje, katerega naloga bo pomagati mešanemu italijansko-jugoslovanskemu odboru za gospodarsko sodelovanje pri njegovem delu, razvijati tehnično-industrijsko sodelovanje, preučevati vzroke, ki zavirajo medsebojno trgovsko izmenjavo. Iz Italije je prišla nova velika pražilnica kave v industrijskem pristančku Illy-Caffa, ki bo delovala za potrebe domačega in tujih tržišč. Med predavanji se je izvedelo, da popijemo v Italiji okrog 70 milijonov skodelic kave na dan, da je od tega okrog 50 milijonov »kapučinov« in 20 milijonov ekspresov, da pijejo največ moški do 30 let starosti in da se v Italiji vtihtopi vsako leto okrog 200.000 stotov kave s čisto izgubo 14 milijard lir za državo.

Prejšnjo nedeljo se je na stadionu »Prvi maj« zaključil praznik zamejske mladine, na katerem je naša mladina potrdila, da hoče enotnost svojih sil v obrambi naših narodnih koristi.

Po zaključku dolgotrajnih pogajanj med tremi strankami levega centra na Gorškem, je bilo v zadnjem tednu omogočeno sklicanje prve seje občinskega in pokrajinskega sveta v Gorici, na kateri so izvolili tudi nove upravne odbore levega centra.

Prva seja občinskega sveta je bila v ponedeljek zvečer ob prisotnosti številnega občinstva in prav zaradi tega je bila precej burna, ker so se nekateri svetovalci hoteli izkazati pred svojimi volivci. Za župana je bil izvoljen pokrajinski tajnik KD in bivši poslanec Martina, ki ima komaj 39 let. V njegovih žilah teče tudi slovenska kri, saj mu je mati doma iz Brnika, oče pa je delavec, ki se je priselil iz juž. Italije. V upravni odbor je bil za namestnika izvoljen taktur tudi Slovenec odv. August Sfillog, kot predstavnik SDZ. Zaupali mu bodo davčni oddelek. Med odborniki je tudi predstavnik PSI dr. Tomasič, ki bo vodil oddelek za zdravstvo, ter dva socialdemokrata, od katerih bo Candussi za podžupana. Kot rečeno je bila pred volitvami precej burna debata, pri kateri so se zlasti desničarji zaganjali proti upravi levega centra in proti vključitvi slovenskega predstavnika v novi upravni odbor.

V četrtek zvečer pa so na seji pokrajinskega odbora ponovno potrdili za predsednika dr. Chientarolija ter razdelili odborniška mesta. Od štirih odbornikov sta dva KD in po eden PSI in PSDI. Za PSI je bil izvoljen v odbor Slovenec Marko Waltritsch, ki bo upravljal oddelek za osebe, za PSDI pa Danilo Disette, ki bo podpredsednik. Namestnika sta Bottegero in Marocco, oba KD. Omenimo naj še, da je v novem pokrajinskem svetu precej sprememb, saj je v njem kar 17 novih svetovalcev in samo 7, ki so bili že prej pokrajinski svetovalci.

Tako imamo sedaj prvič po vojni v upravnih odborih goriske občine in pokrajinske uprave tudi slovenske predstavnike, kar je za nas Slovence najvidnejši dosežek uspeha politike levega centra na Gorškem.

Pokrajinska uprava v Gorici je poslala deželni upravi seznam bivših voljaških cest na Krasu in v Brdih, ki so tudi turističnega pomena in bi jih bilo zato potrebno urediti in asfaltirati. Med temi bi prišla v postev v prvi vrsti cesta D. vetaški - Doberdob in cesta na Vrhu. Dežela ima v posebnem skladu za take ceste na razpolago 600 milijonov lir za vsa dežela, kar pa je odločno premalo za najnujnejše potrebe.

PO ZAKONU, KI BO STOPIL V VELJAVO S 1. JANUARJEM 1966

Pokojnine za samostojne trgovce in njihove družinske sodelavce

Zavarovalnina bo znašala 1.494 lir mesečno za vsakega zavarovanca - Pokojnine bodo določene v zvezi s plačilnimi prispevki

Kot smo že objavili, je bil predlžen parlamentu osnutek zakona o pokojninah samostojnih trgovcev. Za pridobitev pravice do minimalne mesečne pokojnine 12.000 lir potrebuje zavarovani 124 mesečnih prispevkov ali 10 let in 4 mesece (za dobo od 1. 1966 do 1. 1976 smo vzemamo najzačetnejše točke o smrti, zlasti v zvezi s obveznimi prispevki, ki jih bo prinesel nov zakon, v kolikor ga bodo odobrili v sedaj predvideni obliki in vsebini).

Zavarovanje bo obvezno za vse trgovce in njihove družinske člane in sodelavce, ki imajo pogoje za vpis v bolnišnico blagajno in se bo začelo uveljaviti s 1. januarjem 1966. Zavarovalnina bo znašala 1.494 lir mesečno za vsakega zavarovanca in jo bo trgovci vplačevali davkarji zase in za družinske sodelavce (v kolikor niso leti že zavarovani kot delojemalci).

Pravico do pokojnine bodo dosegli moški s 65, ženske pa s 60. letom. Za to pa bodo morali imeti najmanj 180 vplačanih mesečnih prispevkov (15 let, kot vsi ostali delojemalci). Vendar bo za doseg pokojnine do konca leta 1966 zadostovalo 124 mesečnih prispevkov, leta 1967 24 itd., do konca leta 1979 pa 168 (ali 14 let). Najmanj 180 mesečnih prispevkov bodo zavarovani potrebovali šele ob upokojitvi po 1. januarju 1980.

Minimalna pokojnina bo znašala 12.000 lir mesečno. Tako pokojnino bodo uživali vsi zavarovani, ki bodo od konca leta 1966 do konca leta 1975 dosegli predvideno starost 65, oziroma 60 let in bodo brez prekinitev plačevali predvidene prispevke od 1. januarja 1966 dalje.

V bistvu bodo novi koristniki pokojnine imeli iste pravice, ki pripadajo zavarovanim namestencem, se jim plača giblje mesečno od 42.200 do 54.500 lir (ali tedensko od 10.000 do 12.800 lir) z opazko, da je starost za upokojeitev pri naslednjih za 5 let krajša.

Letovica velja za moške; za ženske se doba prispevanja za pridobitev minimalne pokojnine podaljša na 157 mesecev (v primerjavi s 124 meseci za moške). Po navedeni dobi narašča pokojnina za ženske kakor pri moških (760,32 lire za vsako leto prispevanja).

Važna je končna določila, ki jo predvideva zakonski osnutek, da se bo pokojnina, o kateri je govorila, pristevala morebitnim pokojninskim prejemkom, ki so jih ali jih bodo trgovci in njihovi družinski sodelavci pridobili bodisi z obveznimi, bodisi s prostovoljnimi prispevki v okviru INPS.

Razume se, da se navedeni izračuni naslanjajo na sedanje osnove in da bo vsej verjetnosti prišlo

vsaj v daljši bodočnosti do revalvacij bodisi prispevkov, bodisi pokojnin v povezavi z razvrednotenjem denarja.

Oceanografske raziskave na Jadranskem morju

Te dni je priplula v tržaško pristanišče oceanografska ladja »Danock« z znanstveniki, ki bodo do 15. nov. proučevali morfologijo morskega dna na spodnjem Jadranu in v Jonskem morju. Od 17. nov. do 15. dec. bo ladja na študijskem križarjenju, nato pa se bo ustavila v Trstu v eni izmed ladjedelnic, kjer jo bodo modernizirali in opreмили z novimi znanstvenimi aparati. Tako obnovljena bo v januarju spet odplula na znanstveno oceanografsko križarjenje po zgornjem Jadranu na račun talasografskega inštituta iz Benetk.

Sedanje raziskave sodijo v okviru širšega programa, ki predvideva do konca 1. 1966 izpolnitve študij na področju vzhodnega Sredozemlja.

Umrl je J. Humar iz Števerjana

vzor naprednega in poštenega moža

Neki pisatelj je zapisal, da je najtežje slovo od življenja ob zori, ki je s poraja nov dan in v vsej svoji krasoti. Tudi v sredo popoldne, ko smo spremljali k zadnjemu počitku na domačem pokopališču v Števerjanu prerojeno umrlega Jožeta Humarja - Grdinca, je bil tak krasen dan. Toplo jesensko

sonce je zlatilo gradje po vinogradih, dreve ob poti se je pri pogibalo pod težo zrelega sadja, kot bi se hotelo tudi ono posloviti od moza, ki je toliko let ljubil in negoval svojo domačo zemljo.

Pokojni Jožef Humar ali Grdinca, kot smo ga imenovali po zemlji, ki ji je s tako ljubeznijo služil vse življenje in bil z njo dobesedno zrasteč, se je rodil dne 15. marca 1904 na Grdinici, v eni izmed tistih briških dolin, ki so stitene med vinskih bregov. Bil je vse svoje življenje do smrti v tistih dolinah. Poleg tega je bil našel še vedno dovolj časa, da se je kot napreden in razgledan človek posvetil tudi drugim problemom, ki so rastli okrog njega.

Poleg kmetovanja pa je našel še vedno dovolj časa tudi za drugo delo, ki sta ga terjala od njega časa in duha. Že leta 1932 se je aktivno vključil v protifašistično borbo. Med NOB se je pridružil osovobodilnemu gibanju, bil finančni referent, organiziral akcije za pomoč partizanom in skrival na svojem domu ranjene partizane ter jim nudil pomoč. Po drugi svetovni vojni se je z vso vnemo lotil dela v obnovljenem prosvetnem društvu Briški grič in v številnih drugih narodnih kulturnih in političnih organizacijah. Bil je že drugi občinski svetovalec v Števerjanu, kjer je bil izvoljen na listi občinske enotnosti in s svojimi bogatimi izkušnjami je pomagal pri občinski upravi in briškemu človeku na splošno.

Sedaj Jožeta Humarja in več med nami — ostal pa bo spomin nanj in na njegovo delo, ostal bo svetel lik urovnega briškega moža poštenjaka.

Nova uredba o prodaji ustekleničenih vin

Tajništvo Slovenskega gospodarskega združenja sporoča naslednje: 23. t. m. je stopila v veljavo uredba za prodajo ustekleničenih vin. S tem datumom morajo vsi tisti, ki nameravajo ustekleničiti vino ali mošt v posode do 60 litrov (tudi pletenke), pristaviti na posode garantni pečat. Za pletenke pride v poštev zapetena kapica. Za steklenice naj bo zamašek potisnjen od kraja v grlo steklenice z garantnim pečatom povrhu. Lahko pa imajo tudi jeziček z vleko, ali zamašek v obliki kroga ali kakor koli primerno zaporo, opremljeno s pečatom.

Posode katere koli oblike morajo imeti na etiketi ali kakor koli napisano v italijanskini: 1. vrsto pridelka — če je navadno vino, likerno ali peneče; 2. najmanjšo dovoljeno vsebino v posodi, s toleranco, ki ne presega 2,5 odst. polne vsebine steklenice, 3. odst. pa za pletenke; 3. ime proizvajalca in njegov sedež; 4. najnižjo dovoljeno alkoholno stopnjo s toleranco pol stopinje glede na prijavljeno stopnjo.

V prostorih, kjer se prodaja vino s točenjem, mora biti na primerni tablici razvidna najnižja alkoholna stopnja vin v prodaji. Z istim morja biti opremljen tudi vsi ali pletenke iz katere se toči vino. Za ustekleničena vina je etoskanska pletenka pridržana za vina, katerih ime je nadzorovano in garantirano. Steklenice tipa »amarsala« s neenakomernim debelejšim steklom so pridržane za vina »amarsala« in likerna vina, tip »epulinella« pa za navadna bela in rdeča vina. Od 22. t. m. je leto dni časa za razprodajo vin v posodah do 5 litrov, ki so pripravljene po prejšnjih uredbah.

Prizadeti naj se držijo zgoraj navedenih navodil, ker je v nasprotnem primeru predvidena kazen.

ČLANEK JANKA FURLANA V »KMETOVALCU« (15. MARCA 1940)

Miselnost kmečke mladine - važno poglavje

Tak je naslov članka Janka Furlana, priobčenega še pred 25 leti (15.3.1940) v »Kmetovalcu«, glasilu Kmetijske družbe v Ljubljani. Sodimo, da je članek aktualen tudi danes, zato ga v celoti objavljamo.

»Vase pisanje v »Kmetovalcu« mi je dalo precej razmišljati,« mi je rekel znanec iz Slovenskih goric (takrat je namreč članar služboval na Stajerskem), ko sta se pred dnevi srečala.

— Kako to, saj članek ni vseboval nič posebnega? —
»Ni bilo to članek sam po sebi, ampak prilika, ki jo je ta nudil. Dočim sem se jaz z vsebino članka ujemal, se je moj 24-letni sin, ko ga je prečital, nasmehnil in rekel: »Kaj pomagajo dobri nasveti, ko pa je vse bob ob steno! S starimi ni nič. Vsemu lepo priključimo, ne ukrepano pa ničesar. Taki so kot bi ne imeli svoje lastne glave!«

— A kaj pravite vi na to? —
»Hm... Zdi se mi, da je na tem mnogo resnice.«

Ker se je moč dotaknil vprašanja, ki je menda na krošniku skoro v vsaki kmečki hiši, me je zanimalo kaj več o tem in temu enakih sinovih, ter o mnenju tega in njemu enakih očetov.

— Če vas prav razumem, je vaš sin mnenja, da je zaman vsako prizadevanje, prepričati vas o koristi kmečke skupnosti v gospodarstvu. »Ko smo še pri tem, vam povem misli svojega sina. Pri našem članu sem ga vprašal, da naj mi pove, zakaj tako misli o starih.

»Kaj bi vam pravil, če pa je to tako vidno! Sami pravite, da se ni v dvajsetih letih našega gospodarstva nič spremenilo in gospodari danes vsak zase kot sosedasmo: vsakdo gleda le zase in se zanima za druge le v toliko, v kolikor se to tiče njega. Ničesar ne ukrene, kar bi bilo koristno in dobro vsaki skupnosti, občini, deželi. Z vami ne pridemo nikamor, ker ste brez lastne sodbe in skupne volje!«

In vaše mnenje o teh besedah? —
»V prvem hipu sem jih težko pogledal, ker nisem vajen takih obtožb, nisem nikoli tako govoril s svojim očetom. Z razmišljanjem pa sem prišel do zaključka, da ima sin prav. Rečem vam, da je današnja mladina vsa drugačna od tane v njeni dobi.

— Zdej ste pogodili resnico! Današnja mlada rast je in tudi mora biti drugačna. Ni to mogoče njen kapric ali samovolja, ampak je življenjska potreba. Kot ima vsak kraj nekaj svojega, tako ima tudi vsak čas svoje ljudi, svojo duševnost. Danes so res drugačni časi kot so bili pred leti, zato so drugačne tudi naše brige, misli in težnje. Mladini gre za obstoj, zato ne more biti brezbrbna.

»Ne morem temu oporekati, samo mi ne ore v glavo, kako to, da se mladina tako zgodaj ukvarja z zadevami, ki so bolj za starejše ljudi.«

— Ne pozabite, da živimo v nepetih časih, ki nas silijo, da se zgodaj ukvarjamo s stvarmi, ki smo jih v prejšnjih časih uveljavili in se zanje zanimali šele v kasnejši starostni dobi. Tako nas n.p. zelo zanimajo cene, ki se stalno spreminjajo in nas begajo; mladino skrbi bodočnost, saj poskusa, kako težka je pot do skromnega kosa kruha in kako težavno je kritje njenih potreb, ki so znatno večje od onih naših v njeni dobi. Zato je ona tudi politično bolj razgibana. Tukaj je verok trenjem in večkrat tudi prepričev med stari in otroki. Pri zroč v preteklost — včasih mogoče vse preveč — drugi pa naprej.

»Kaj ji to pomagata?« —
»Ne gre za to, ampak za dejstvo, da je tako in je to treba upoštevati! Poudarjam to, ker moreta prav s tem mnogo pripomoči razsodnost in uvidnost odraslih. Če premo tudi mi zasrkujemo v bodočnost, moramo manj ali bolj upoštevati mnenje mladine, ki ima pravice in dolžnost misliti na prihodnost. Upoštevati je treba njene napore, jih, če so napadni, popravljati, jo v njenem ognju brzdati itd. Ni v nikakem pogledu pravično in utemeljeno, če kar na splošno odklonimo vse, kar ona izpove. Pravice, da kaj ji to pomaga. Pa po vsej mi, če bi bili vi s svojimi sinom zadovoljni, če bi se prav nič ne zanimal za javno življenje in zadeve, ki so tesno povezane z gospodarstvom!

»To nikakor ne.« —
»Vidite! Prepričan sem, da vas zanimanje vsega sina, kakor tudi vsaka njegova pomembna, čeprav mogoče nerodna, ostra ali kakršnakoli beseda na tistem vesel. Fant kaže s tem voljo do življenja. Ne smemo ocenjevati vsake posamezne besede, vsakega nedostaka, recimo prenehanje, trgovanje itd., ampak preizkusiti mladino preprosto, v celoti. Tako pridemo v pretehtani primerih do zaključka, da ni današnja mladina nič slabša od naše mladosti. V kolikor pa je razlika med njo in nami kot nekdanja mladina, gre to na račun vsestranske razviritve razmer.

»Bilo kakorkoli, a pravim, da je današnja mladina otroci telava.«

— Pa se kajna! A to zato, ker so težave tudi z nami. Te težave imajo svoj izvor v socialnih, oziroma gospodarskih razmerah. Ne določimo vas otroci skrbijo bolj z gmojne kot z moralne strani. Mi ji o njenih potrebah kaj radi prikazujemo preteklost, češ da je ta bila drugačna in so bile naše potrebe zelo skromne. S takim razmišljanjem ne dosežemo zaželenega uspeha, ker zahtevamo od mladine nekaj nemogočega. Ona je za dobro in koristno preteklo dostopna, a vedno le, če to odgovarja sodobnosti. Ker je bilo, je ne mika, za to, da se preteklost ji ne prija že zaradi usode, ki nam je nalagala le suženjska bremena, na vzgajala le preveliki podednosti, vdanosti in poslušnosti, kar je vse lomilo osebnosti.

Prav zaradi tega bo roman Možganska klinika ugajal bralcem. Tistim namreč, ki si žele zanimivih zgodb in prijetnega pripovedovanja in ki radi pogledajo za zaveso zdravniškega življenja in skrivnostnih bolnišnic. Zahtevnejšemu bralcu pa bo prav zaradi omenjenih hib roman manj všeč. Čeprav je moral vsak priznati, da je delo sicer nežnane avtorja spretno in zanimivo napisano. To je pa tudi vse, kar o tem delu lahko napremo in lahko zato sodbo prav na kratko strnemo: zanimiv pripovedni tekst iz zdravniškega življenja, po umetniški plati pa povprečno, če že ne skromno delo, za katero pa sicer ni dvoma, da bo pri nas močno brano.

Z nabrežinskega področja

Glede vpisa slovenskih otrok v slovenske šole in vrtce je bilo že dovolj priporočil, pojasnil in nasvetov. Mnogi starši, ki so prej mogoče oklevali, so uvideli, da je to nekaj naravnega, nekaj kar odgovarja vsem zakonom. Ti se ne kesajo svoje odločitve, saj jih ne peče vest kot one, ki so z raznimi, a vedno zelo jalovimi opravili to svojo dolžnost prezrili.

Od vsakega značajnega in poštenega človeka, pa naj je katerekoli narodnosti, slišite poudariti kot prvo vzgojno načelo, da otrok spada v šolo s materinim učnim jezikom. To velja tudi za nas kot slovensko narodno manjšino, velja za vse naše socialne plasti, za vse stanovalce in poklice, za izobrazence — in predvsem za tiste, ki so delovne ljudi. To je tista naša dolžnost, ki izhaja iz naše krvi, iz naše zgodovine in kulture, iz vsega, na kar smo lahko upravičeno ponosni in osolnimo svojo narodno zavest, ponos in čast.

Umetnost naivnih v Jugoslaviji

(Nadaljevanje s 3. strani)

metnostnimi okraski, o njih nabašiliš, nastanku, predvsem pa seveda o značaju, vsebini in pomenu teh slikovnih okrasov. Spoznal bo, kako so situle nastajale v treh predelih, v severni Italiji v okolici Bolagne, na južnem Tirolskem in vzhodnem predalpskem svetu, to je pri nas v Sloveniji. Podkoder izvira tudi ena najbolj znanih situl, najdena leta 1883 na Vačah pri Litlji. Seveda pa bo prav podrobna razlaga umetnosti situl pripomogla k razumevanju likovnih okrasov teh posod. Zato pa je tudi težišče knjige prav v fotografiranih celih posod in detajlov posameznih situl, ki jih je v knjigi osemdeset. Prav te podobe pa odkrivajo nesluteno kulturno bogastvo človeka iz let 600 do 300 pred našim štetjem, ko so po računih strokovnjakov te situle nastale, in zrelo umetnostno ustvarjanje takratnih ljudstev. Na ozemlju med etruščansko italiskim jugom in ozemljem Ilirij, to je med Padom, Alpami in Krasom, so takrat uveljavljali svojo bogato kulturo Veneti, katerih kulturo zasledujemo v umetnostnih upodobitvah na situlah in katero nam sicer tudi odkriva prav knjiga o tej umetnosti.

Povprečen bralec bo morda pogrešal namesto zanj težje razumljivih uvodnih razglabljanj po ljudskih uvodnih sestavkih, ki pa na splošno informirajo o situah. Uvodni tekst namreč predpostavlja že neko splošno znanje o njih. Toda vsak za umetnost in kulturo vnet prebralec knjige pa bo zadovoljen s knjigo, ki nam v tako krasnih reprodukcijah (likovni deli knjige je bil namreč tiskan v Franciji) posreduje tako sorazmerno malo znano umetnostno bogastvo.

Možganska klinika

(Nadaljevanje s 3. strani)

no pa se vendarle vse srečno konča, profesorja operirajo in odpravljajo primarni arčni zaključki svojega ljubeznivega zgodbo z zdravniškim, sestra Sigrid pa pobegne z nekimi pacientom, v katerega se zaljubi. Med to asrečno zgodbo, pa je še nekaj zgodb o pacientih možganske klinike. Gre torej za vrsto med seboj povezanih sentimentalnih zgodb, ki se konče končev vse srečno plečejo. In pa seveda za opisovanje življenja na nevroukrgirni kliniki, operacij in stilskega življenja, ki ostane pacientu navadno skrito in neznan.

Prav zaradi tega bo roman Možganska klinika ugajal bralcem. Tistim namreč, ki si žele zanimivih zgodb in prijetnega pripovedovanja in ki radi pogledajo za zaveso zdravniškega življenja in skrivnostnih bolnišnic. Zahtevnejšemu bralcu pa bo prav zaradi omenjenih hib roman manj všeč. Čeprav je moral vsak priznati, da je delo sicer nežnane avtorja spretno in zanimivo napisano. To je pa tudi vse, kar o tem delu lahko napremo in lahko zato sodbo prav na kratko strnemo: zanimiv pripovedni tekst iz zdravniškega življenja, po umetniški plati pa povprečno, če že ne skromno delo, za katero pa sicer ni dvoma, da bo pri nas močno brano.

Avstrijski naftovod se bo izognil nadzorstvu ustanove ENI?

Kakor smo nedavno poročali, so se menda Avstriji končno odločili za zgraditev lastnega naftovoda, po katerem bi dobavljali surovi naftni veliki čistilni napravam v dunajskem predmestju Schwechatu, in sicer tako, da bi se z njim povežali na velik čezalpski naftovod, ki ga gradijo velike petrolejske družbe iz Trsta v Južno Nemčijo, in to v kraju Wuermachu blizu italijansko-avstrijske meje, tako da bi se povsem izognili nadzorstvu italijanskega podjetja ENI. Kakor znano, bo dosegla zmogljivost čezalpskega naftovoda 40-50 milijonov ton surove nafte na leto, avstrijski vod pa bo črpal le po dva milijona ton goriva na leto za domače potrebe. Naftovod nameravajo Avstriji speljati iz Wuermacha, kjer bodo veliki rezervarji, najprej navzdol po Ziljski dolini, odtod dalje pa skozi Rof in Podjuno na Stajersko in naprej proti Dunaju. Gradnja naftovoda, ki bo pretekel koroško deželo v dolžini 156 km, bo prišla na tem področju zlasti šte-

vilne slovenske kmete, saj se za njega postavljajo ista vprašanja, s katerimi se srečujejo slovenski kmetje v tržaški, miljski, zgornji, devinsko-nabrežinski občini, na Gorškem in v Beneški Sloveniji. Tudi avstrijska družba za gradnjo naftovoda »Adria Wien Pipeline GmbH« namerava namreč razlastiti okoli 10 hektarov zemlje v okolici Wuermacha. Tu bodo, kakor rečeno, postavili vrsto benčinskih tankov in prvo črpalno postajo na avstrijskih tleh. Vzdolj naftovoda pa bodo seveda obre-

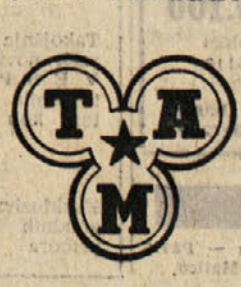
menili ustrezni pas, koder bo speljan vod s služnostmi, prav tako kakor se bo zgodilo na našem področju. Najbolj prizadeti bodo v tem pogledu kmetje iz slovenskih zaselkov vzdolj reke Zilja pod Kamniškimi alpami vse do Bistrice, dalje kmetje iz vasi in trgov na tako-zvanem »Kamnitnem morju« do Pod Turje, v pokrajini Podklostra, ob vnožu Alp, okoli Baškega jezera v okolici Borovelj, Smarjete, Apač ter v dolini Podjune in Globasnice.

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR

NAŠI IZDELKI

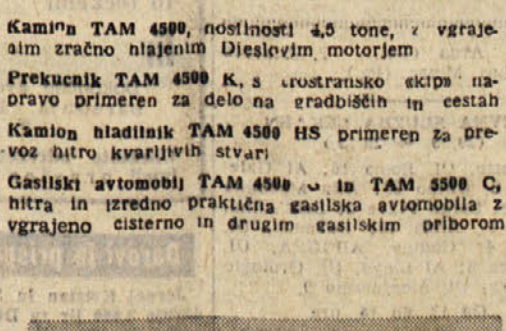

Kamion TAM 4500 P. vozilo za polivanje ulic in cest
Kamion TAM 4500 F. vozilo za odvoz fekalij primerno za komunalno čiščenje

Avtobus A 3000 v standardni in turistični izvedbi primeren za izlete in druge prevoze potnikov, 32 sedežev

Kamion TAM 2000, lastna konstrukcija FAM vozilo ki odlično služi v mestnem prometu za prevoz manjših tovornov. Podjetje ga bo v kratkem pričelo serijsko izdelovati

OGLEJTE SI NAŠE PROIZVODE NA BEOGRAJSKEM MEDNARODNEM SEJMU MOTORJEV IN MOTORNIH VOZIL OD 25. SEPTEMBRA DO 3. OKTOBRA 1956

DARWIL

najnovější izum moderne tehnike

SUPERAUTOMATIC s 57 rubini iz
z 88 rubini

«Luis D'Or»
najtanjša ura na svetu

Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA»
Prst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I nadstropje
Import - Export

Prodaja na veliko in drobno

Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah!

Izredni popusti - Garancije

ŠVICARSKA SUPERMARKA

Novoropopenci, preden si nabavite pohištvo, ogledajte si

trgovino pohištva A. RENAR

OPCINE - PROSEKA UL. 6

Nudi vam bogato tebiro kvalitetne opreme
UGODNE CENE! PRICAKUJEMO VAS OBISKI!

EMPORIO AUTO - MOTO

Vam nudi DELE in NADOMEST-
NE DELE za vsa motorna vozila:
svetle, trikotnike, svetilke, pro-
poge, prevleke, kroglične ležaje,
AMORTIZERJE ZNAMKE RIV itd.

IZREDNA RAZPRODAJA MOTORNH BATOV - PISTONI
VESPE IN LAMBRETE VSEH VRST.

REZERVIRAN PARKIRNI PROSTOR ZA STRANKE

«UNIVERSALTECNICA»

RADIO - TELEVIZORI - AVTOMATSKI IN SUPERAV-
TOMATSKI PRALNI STROJI - HLADILNIKI - ELEK-
TROGOSPODINJSKI PREDMETI CANDY - REX - CUE

Izredne cene za izvoz. Dostavljamo na dom
brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste - Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 41243 in Trg Goldoni št. 1

NOVA TRGOVSKA HIŠA VELEBLAGOVNICE

nama

v LJUBLJANI, na Titovi cesti (nasproti pošte)

šest prodajnih etaž
10.000 artiklov za dom - družino - gospodinjstvo - sport -
letovanje itd.

V II. nadstropju velika izbira
USNJE NE KONFEKCIJE: plašči - kostumi - suknjiči - jo-
pice itd.

V pritličju
USNJE GALANTERIJA: torbice - kovčki - potovalke
- denarnice - rokavice - pasovi itd.

Obiščite tudi našo poslovalnico
«ELITA» v čopovi ul. 7,

v kateri boste prav tako našli veliko izbiro moške in
ženske usnjene konfekcije

10% popusta pri nakupu s tujo valuto

ALP HOTEL HOTEL KANIN HOTEL GOLOBAR

nudijo vse
hotelske usluge.
Priznana domača
in inozemska kuhinja.
Telef. 21 in 51

Priporočamo tudi obisk hotela
«Planinski orel» v Trenti in gostilne v Soči in Logu pod Mangrtom

OGLASI IN OGLAŠANJA

«Oglasov ne plačujejo trgovci, ki oglašje na-
ročajo in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu
kupi, v resnici plača oglašje konkurent,
ki sam ne oglašja».

(Herbert Casson)

NOVA GORICA - Tel. 21044

opravlja kvalitetne, hitre in
varne prevoze potnikov in to-
vora doma in v inozemstvu.

TURISTIČNI URADI V: Novi
Gorici, Tolminu, Boveu, Aj-
dovščini, Postojni in Sežani
vam nudijo vse potrebne in-
formacije in vam hitro in so-
odno organizirajo izlete po Ju-
goslaviji in inozemstvu ter nu-
dijo vse ostale turistične usluge.

Hotel JELOVICA - Bled

NOVOGRAJENI HOTEL Z VSEM SODOBNIM KONFORTOM
MEDNARODNA KUHINJA IN DOMAČE SPECIALITETE

«Hotel Mantova» Vrhnika in restavracija Močilnik

Vas lepo in poceni postrežeta

Restavracija «ŠEMPETER»

Sempeter pri Novi Gorici tel. 21458

Vedno dobro pripravljene domače jedi in druge specialitete,
pristna vina in druge pijače.
V modernu preurejeni restavraciji vam bo prijetno.
Vsako nedeljo ples!

TURISTI, IZLETNIKI, OBIŠČITE GORNJE POSOČJE!

MEBLO

trgovina s pohištvo
na drobno

NOVA GORICA - KIDRIČEVA ULICA 18

PROIZVAJAMO VSE VRSTE POHIŠTVA ZA IZVOZ V
NEMČIJO, FRANCIJO, ITALIJO IN DRUGE DRŽAVE

NUDIMO: spalne, dnevnne, nočne, omare za garderobo
divane, naslanjaje in znane šimnice na vzmeti
«JUGI» več tipov.

IZKORISTITE 10% POPUST PRI VSAKEM NAKUPU V
TUJI VALUTI - PREVOZNI IN CARINSKI STROŠKI
SO V BREME KUPECA PO PREDPISIH NJEGOVJE DR-
ŽAVE - SPEDICIJSKE OPERACIJE IZVRŠIMO SAMI
- KUPCEM IN OBMEJNEGA PASU JAMČIMO DO-
STAVO NA DOM IN MONTAŽO.

Ob nakupu pri nas boste prihranili, ker so naše cene ZNATNO
NIŽJE KOT INOZEMSKA.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

ZDRAVI BOLEZNI PREBAVIL ZE PREKO 300 LET.
Vse informacije v zvezi zdravljenja dobite v
zdraviliškem gostinskem podjetju, Zdravilišču ali pri
Turističnem društvu Rogaska Slatina.

PARK HOTEL GORICA

NOVA GORICA - TELEFON 21442, 21462
s svojimi obrati restavracija,
kavarno - Priznana kuhinja
Plus vsak večer razen ponedeljka
in: NOVOGRAJENI RESTAVRACIJA
telefon 21010
gostilna ZVEZDA telefon 21229
ter gostilna PRI HRASTU

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

vzdržuje s svojimi tovarno-potniški
mi ladjami:
redno linijo okoli sveta redno
linijo za Južno Ameriko redno ti-
njo za zahodno Afriko ter nudi
prevoze po vsem svetu z moder-
nimi transportnimi ladjami od
8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na
upravo podjetja:
«SPLOŠNA PLOVBA», Piran, Žu-
pančeva ul. 24 in na naše agente
po vsem svetu.
Telef.: 035-22, 035-23
Telegrami: Plovba, Piran
Telefon: 73-470 do 73-477

BLED vabi

Hoteli ob jezeru, obnovljeni
blejski grad z restavracijo,
festivali, dnevna glasba in
ples, pravilne izletni-
ške točke in druga razvedrila

GOSTINSKO PODJETJE «SIDRO»

priporoča ODLICNE SPECIALI-
TETE IN IZBRANE PIJACE V
VSEH SVOJH OBRATIH.

Piran, tel. 73-313

Nočni bar «TRI PAPIGE» v Piranu
z mednarodnim artističnim progr-
mom. Odprt je vsak dan razen srede.

HOTEL GALEB

RESTAVRACIJA «RIBA»

KAVARNA «LOŽA»

RESTAVRACIJA «TAVERNA»

Priporočajo svoje gostinske usluge - Cene zmerne

tel. 21605

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

21182

21198

21322

K O P E R

PAGON ANDREJ-OGAREV:

Nekaj spominov na življenje v Vojkovi brigadi

Ob 22. obletnici njene ustanovitve

Prekaljen v borbah in na-
porih je njegov značaj odlo-
čen do skrajnosti. Z lahkoto
mu teče beseda in njegov go-
vorjenki naglas prijetno zveni v
ušesih. Pravi, da je ta dan zgo-
dovinski dan za idrijski in
cerkljanski okraj. Ustanovlje-
na je brigada Janka Premrla -
Vojka, junaka - partizana do-
ma iz Sent Vida pri Vipavi.

Po slavnostnih nagovorih so
komandanti bataljonov pregled-
ovali moštvo in poslušali že-
lje vsakega posameznika. Jaz
sem komandant II. bataljona
Jožetu Segardnu sporodil že-
ljo, da bi bil rad kurir. Začu-
dil se je, vendar je poklical
komisarja Petru in mu pove-
dal mojo željo. Komisar Petru

je bil domačin s Sentviške
gore. Vprašal me je, če se za-
vedam, kako odgovoriti na na-
porno nalogo sem izbral. Od-
govoril sem, da me nič ne skr-
bi. Izbral sem to nalogo zato,
ker bi se rad malo utrdil te-
lesno in zdravstveno, ker sem
bil zelo oslabil v večmesečnem
zaporu. Izmed tovarišev sem
izbral za pomočnika mladega
Zdravka s Poljan.

Nekaj dni smo počivali v
vojašnici in se pripravljali na
naše prihodnje naloge. Nekako
8. oktobra 1943 so se bataljoni
podali na položaje. Drugi ba-
taljon je odšel na Bukovo z
nalogo, da na tem prelazu po-
stavi močno obrambo in za-
brani sovražnika vsak vdor iz

Baške grupe na to stran pre-
laza.

KURIR POD BOMBAMI

Tisto leto je bila na Cer-
kljanskem zelo dobra sadna le-
tina. Na poljskih poteh so v
kolesnicah vsako jutro ležali
celi zabrekli jabolk in hrusk.
Ko sem vsak dan enkrat -
včasih pa tudi dvakrat - ne-
sel pošto na štab brigade v
Cerkno, sem vso pot pobiral
in jedel sočna jabolka in hrus-
ke. To je bilo življenje! V za-
poru nam je manjkalo celo ci-
ste pitne vode, tu pa narava
tako radodarno zastoni ponu-
ja bogato obilno mizo. Iz
tistih prvih dni mojega kurir-
stva je tudi doživljaj, ki ga se
nisem pozabil. Bilo je takole:

Nekoga sončnega oktobrske-
ga dne sem kot navadno hitel
z nujno pošto po cesti proti
Orehku, Jasenici, čez vrh Rav-
ni v Zakriž in od tam v Cer-
kno. Ko sem ves zadihan sto-
pil v hišo, kjer sem prejšnje
dni oddal pošto, je bila praz-
na. Kaj sedaj? Nič mi ni
vedel povedati, kam se je pre-
mislil. Poiskal sem poznanega
terenca, ki mi je nathoma
povedal, da je štab v Nova-
kih. Ker je bil čas za izročitev
pošte že pretekla, me je skr-

belo, kaj bodo na štabu rekli.
Izposodil sem si dvokolo in z
največjo hitrostjo odpeljal ni-
mo gasilkega doma proti No-
vakom. Na zadnjem ovinku
pred vasjo sem v zraku zasli-
šal ostro brnenje. Letalo. Ne
naše, pač pa sovražno. Skril
sem kolo in sebe pod gosto
krošnjo velike smreke in sko-
zi veje opazoval kroženje le-
tala. Spoznal sem, da ni ime-
lo dobrega namena. Ko se je
končno oddaljilo, sem skočil
na kolo in pognal z vso silo
naprej. Takoj sem našel hišo,
v kateri je bil štab. Vstopil
sem, izročil pošto in se opra-
vil za zamudo. Prav takrat
je zunaj ostro zapiskalo. Hip
nato se je vsa hiša stresla. Vse
podobe na stenah so popadale
na tla, s stropa in sten je na-
naju s komandantom padal o-
met, da sva v hipu bila vsa
bela kot dva milinarja. Skočila
sva skozi vrata in se vrgla na
tla pod bližnji oreh. Letalo se
je v velikem loku vrnilo in zno-
va odrglo nekaj bomb. Ena
je zadela cerkveni zvonik, ki
se je takoj vžgal in začel go-
reti. Porušena je bila tudi ena
hiša, več pa delno poškodova-
na. Ljudje so begali sem in
tja in iskali krita. Komandant
jih je glasno opozarjal, naj se
vlečejo na tla, ker bodo le ta

ko najbolj varni pred bomba-
mi. Letalo je po več nalezih
odrglo še zadnje bombe in se
nato izgubilo na obzorju.
Tako sem tisti dan doživel
ogneti krst pod bombami. Ko
sem se potem vračal skozi Za-
križ in Jesenico, sem spetoma
večkrat preplašil kose, ki so v
grmovju iskali črve in drugo
hrano. Jezni, da sem jih mo-
til pri tako važnem delu, so
odleteli in me spetoma zmer-
jali: «Bič, bič, bič. - Bič, bič,
bič».

ROJSTVO «PARTIZAN- SKEGA DNEVNIKA»

«Primorski dnevnik» je na-
slednik nekdanjega «Partizan-
skega dnevnika». Ta se je ro-
dil - da uporabim že udoma-
čen izraz - v oktobru 1943 v
Vojkovi brigadi med idrijski in
cerkljanski državni meji. Ta-
krat sem bil kulturnik in voj-
ni dopisnik v II. bataljonu Vo-
jkove brigade. Med drugimi to-
variši sem spoznal Dominika
Stanka, učitelja z Bovškega.
Ta se je mučil s tiskanjem ne-
kega glasila na šapirografu.
Na štabu brigade je bil tudi
tovariš prijetne zunanosti v
obleki stare jugoslovanske vo-
jske. Povedali so mi, da je biv-

ši jugoslovanski častnik, ki se
je vrnil iz internacije v Itali-
ji. Ustavil se je nekaj dni v
brigadi in z veliko prizadev-
nostjo pomagal Dominiku pri
«tiskanju» brigadnega glasila z
naslovom «Partizanski dnev-
nik». Tako lahko zapisem, da
sta bila prva «tiskarja» in iz-
dajatelja «Partizanskega dnev-
nika» tovariša Dominiko Stan-
ko-Saša in Zdenko Ulepčič -
danes general, komandant ju-
goslovanskega vojnega letal-
stva.

Na štabu Triglavске, kasneje
XXXXI. divizije so kmalu «po-
gruntali» veliko politično in
propagandno važnost in po-
men takega glasila. Da bi bilo
za brigado manj boleče, so po-
hvalili iniciativo - «Rodi, stvo-
ri» - in si na lep način pri-
stili izdajateljske in tiskarske
pravice našega glasila. Tako je
«Partizanski dnevnik» prešel
v last višjega foruma. V
brigadi pa je morala znova
vzkleti iniciativa: «Rodi stvo-
ri». Ta je kmalu obrodila pr-
vi sad - novo glasilo «Za Vo-
jko». Izdajanje in tiskanje
«Partizanskega dnevnika» je
kaj kmalu prevzel propagand-
ni odsek štaba IX. korpusa;
kasneje pa je to nepogrešljivo
glasilo partizanov prevzel po-

krajinski odbor OF za Sloven-
sko - Primorje. «Partizanski
dnevnik» je potem do osvobo-
ditro izhajal kot glasilo OF za
Primorsko in Gorenjsko. Prva
urednika sta bila Vreg France-
Mile in Edvard Kokalj-Martin.
Sledilo so: Saša Stempihar,
Marjan Topina, Lev Modic, Du-
šan Fortič, Jože Smole, Lado
Pohar-Damjan, Danilo Milič in
drugi.

PODJELOVO BRDO - PURGARJEVA DOMACIJA

Zelo rad se v spominih vra-
čam na Cerkljanski vrh. Tam
so kmeeke domačije: pri Sla-
betu, pri Kacinu, pri Kosu na
Kladju in pri Purgarju nad
Sovodnjem. Še vedno so mi v
spominu prijazni sprejemi, ki
smo jih doživljali vsakokrat,
ko smo se z dolgih pohodov
vračali v tiste kraje. Domači-
ni pri teh hišah so z nami de-
lili stredo, hrano in prenočišče.
Purgarjev oče je tako rad
zaigral na staro harmoniko in
nam za nekaj časa pregnal iz
kosti omrtvico zaradi dolgih
pohodov. Tovariš Matko,
ki je imel veliko več spošto-
vanja do kozarčka eta svetle-
ga, kot do puške in samega
sebe, se je rad zavrtel z doma-

čo hčerko po starem kmečkem
podu v hiši. Vojni dopisnik
Majnik, domačin iz Idrije ni
hotel zaostajati za njim. Tova-
riš Pungertič, trgovec iz Pirnič
pri Medvodah je tisto ždel pri
peči in ogrevaj premažene no-
ge. Šele pred kratkim je prišel
v partizane in se je kot bivši
trgovec le težko vzviljal v par-
tizansko življenje. Štab brigade
ga je «velikodušno» odstopil
propagandi, da bi ga po naši
presoji zaposlili kot tipkarja
ali administratorja. Za moj del
moram reči, da sva se kasneje
zelo dobro razumela. Ko sem
bil premeščen na štab XXXI.
divizije za vojnega dopisnika,
sem prav njega imenoval za
šefa brigadnega propagandne-
ga oddelka.

Izpred Koseve domačije na
Kladju je zelo lep razgled na
Podjelovo brdo in vso Sovo-
dno dolino. Po grebenu na
nasprotni strani je mimo kme-
ta Brdarja potekala državna
meja med bivšo Jugoslavijo in
Italijo. Različno je bilo videti
široko vijačasto črto, ki se je
vlekla skozi gozdove. Nemci so
bili v mejnem pasu posekali
vse dreve, da je bila meja bolj
vidna.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST - UL. MONTECCHI 5 II. TELEFON 33-808 in 34-638 - Poštni predaj 659 - PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvija
četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, olosetna 7.700 lir - SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 1.000,- din, mesečno 1.000,-
fon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 60014-603-80 - (MILANI) Cene oglašev: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski
150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir - Mali oglasi 40 lir beseda. - Oglasi tržaške in gorške pokrajine se naročajo pri upravi
urednik: STANISLAV RENKO - Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst